

Det här verket är upphovrättskyddat enligt *Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*. Det har digitaliserats med stöd av Kap. 1, 16 § första stycket p 1, för forskningsändamål, och får inte spridas vidare till allmänheten utan upphovsrättsinnehavarens medgivande.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work is protected by Swedish Copyright Law (*Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*). It has been digitized with support of Kap. 1, 16 § första stycket p 1, for scientific purpose, and may no be disseminated to the public without consent of the copyright holder.

All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TVÅ VÄRLDAR SOM MÖTAS

"Här var upptakten till något, som man hoppas skall komma att lända vårt land och vårt folk till stort gagn under tider som komma" skrev pressen om den märklige Bollnäsutställningen, vars två arrangörer synas här: den unga flottningsarbetaren Erik Severin (t. v. och Svenska Slöjdföreningens utställningskommissarie arkitekt Åke Huldt i diskussion om Strömbergshyttans senaste glasnyhet.

morgonbris

Nummer 8

Pris 35 öre

Rätta
lösningen på
MÖLNLYCKES
Raya — spel

SE PÅ
TYGKANTEN MÖLNLYCKES
RAYA MÄRKE

Ty finnes MÖLNLYCKES
Rayamärke i tygkanten, ja,
då kan Ni vara övertygad om
att få ett tyg av högsta kva-
lité med behaglig känsel och

vackert fall — ett tyg, som
står i främsta ledet beträffande
nyheter i färg och mönster.

Mölnlyckes Rayamärken äro en garanti för att Ni erhåller äkta

Rayaline

Rayaluxe

Rayamusslin

PRISLISTAN FICK FÖLJANDE UTSEENDE:

1:sta Pris:
Fru V. Nyström, N. Neptung. 2 b, Gbg 8.

2:dra Pris:
Fr. Berta Jarl, Amål.

3:dje Pris:
Fröken Ester Ohlson, Tomthult, Sunne.

4 — 50:de Pris:
Fr. Märta Damgren, Fagred, Torpåkra.
" V. Johansson, Isbergsv. 9, Uddevalla.
Fru E. Eckergren, Björkeborg, Österkors-
berga.

Fröken K. Johnson, Fairlands, Gefle.
Fr. Lisa Krantz, Hulegården, Edsvära.
Fr. Mimmi Blomqvist, Trehörningsjö,
Box 19.

Fr. Margit Lithner, Brogård, Ytterån.
Fr. Anna Ohlander, Mörviken, Gevsjön.
Fr. J. Högnberg, Scheeleg. 11, Stockh.
Fr. A.-B. Sjögren, Wängsten, Valdemarsvik.
Fru Ellen Ohlson, Koppbergsvägen 41,
Västerås.

Fr. L. Rosell, Hvittfeldtsg. 17, Göteborg.
Fr. E. Bregart, Ö. Promenaden 9, Malmö.
Fr. I. Björnberg, Redbergsv. 16, Göteborg.
Fr. Anna Tjeder, Nybrogatan 6, Falun.
Fru Ellen Wallgren, Kristinehamn.
Fru I. Johansson, Monbojoug, 4 B, Malmö.
Herr John Blidberg, D 60, Östersund.

Herr Olle Theorin, Soldala, Bredaryd.
" K. A. Nilsson, Folkskolan, Karlshamn.
Fr. Stina Johansson, Sälvia.

" Laila Bengtsson, Jonsered 2.
" Karin Johansson, Klova, Höön.
" Ulla Karlsson, Josefunda, Hallsberg.
Fru D. Borggren, Torng. 1, Ängelholm.
Fr. M. Vibäck, Sveaplan, Morgongåva.

Herr P. Carl, Sista Gertr. Sjukh., Västervik.
Fru Elisabeth Wallin, Högåsen, Långfors.
" A. Johansson, Norrm. 6, Finaspång.
Fru Ebba Holmgren, Folkskolan, Lerdala.
Fru Elvora Gustafsson, Box 36, Kumla.

" S. Andersson, Ryssb., Nyborg (Fin-
land).
Fru Gertrud Johansson, Box 208, Boxholm.
" Ruth Ericsson, Garaget, Täcksfors.

Fr. Inga Hagström, Solliden 1, Långs-
hyttan.
Fru G. Ohlsson, N. Smedjeg. 7, Karlskrona.
Fr. Mimmi Danielsson, Lönnväg 3, Visby.

Fr. Ines Ohlsson, Källgatan 12, Eskilstuna.
Herr Alf Zetterström, Box 345, Vansbro.
" G. Karlsson, Orresäter, Berg, Lerdala.
Fru S. Flodin, Övra Djupedalsg. 4, Gbg.

Fr. Britta Jönsson, Exercisgatan 10, Malmö.
Herr Y. Karlsson, Kilfröslunda, Överselö.
Fr. H. Vingård, Kyrkog. 4, Söderhamn.
Fr. Karin Andersson, Box 1032, Sandviken.
" H. Karlsson, Birger Jarlsg. 104, Sthlm.
Fr. G. Schenholm, S. Vägen 73, Göteborg.

N:r 8 + Årgång 31
morgonbris

utkommer den 1:sta i varje månad.

TIDNING FÖR
Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund.

REDAKTÖR o. ANSVARIG UTGIVARE:
Kaj Andersson
EKONOMICHEF: Greta Agerby

REDAKTION och EXPEDITION
Västmannagat. 2 n. b., STOCKHOLM
Tel. 118882, 118886. + POSTGIRO
N:r 5196.

PRENUMERATIONSPRIS:
Helt år kr. 4:—; lösnummer 35 öre.
Prenumeration kan ske på posten.

ANNONSPRIS:
Före och i text 60 öre per mm.
Efter text 50 " " "
Sista sidan (offsettryck): 1/1 sida kr. 550:—.
Innersida kr. 475:—. 1/2 sida kr. 250:—.
1/4 sida kr. 125:—

V I F I C K I N G A M A D R A S S E R

DETALJHANDLARNASÄTTA HINDER I VÄGEN FÖR MORGONBRIS PROPAGANDA FÖR BÄTTRE BÄDDKULTUR

Morgonbris förmodan i majnumret att vi i ett kommande nummers varukatalog skulle kunna ge goda rapporter från säng- och madrassfabrikanterna har kommit på skam. Vår rundfråga Vad nytt önskar ni för edra hem hade redan besvarats med ett allas krav på bättre bäddkultur. Utan att brevskrivarna haft någon som helst kontakt med varandra var ordalydelsen densamma såväl från Vindeln i nordligaste Norrland som från de skånska lantgårdarna: Vi behöva bättre sängar, nya madrasser, tre, fyra, fem filter, men priserna äro för oöverkomliga för våra löner.

Då en riktigt förfärdigad, hygienisk bädd, som skänker kroppen önskvärd vila, är en viktig faktor vid hälsans vårdande och ett höjande av vårt lands bäddkultur sedan länge varit en av de stående frågorna på folkhygienens område föreföll det oss som om redan detta att folket själv så starkt kända behovet av bättre resurser i berörda avseende var ett framsteg. Samtidigt väntade vi oss att det skulle framkalla en allmän indignation detta att i Sverige trots dess som så välordnade omskrutna förhållanden en stor del av dess arbetande folk saknar riktiga sovplatser. I Belgien, varest en liknande undersökning frambragt ett liknande resultat fast i betydligt mindre proportioner har konstaterandet ansetts synnerligen uppseendeväckande och de framkomna siffrorna lagts till grund för nya sociala välfärdsplaner. Alltså tog vi på Morgonbris redaktion för givet, att alla krafter skulle här skynda till för att tillförsäkra svenska folket en god, energistärkande sömn. Ett entusiastiskt tillmötesgående från några madrassfabrikanter stärkte vår förvisning. Eftersom de i vår enquête deltagande husmödrarna mestadels uttalade önskemål om madrasser av ett visst märke, gjorde vi en framställning hos fabrikanterna av detta märke, att få köpa ett parti på mellan 500—1000 efter samma villkor som en återförsäljare. Han hade givetvis inga skäl att neka oss detta, allrahelst som detta köp blev en den bästa reklam en firma kan önska sig. Annars få fabrikanterna kosta på sig dyrbara marknadsundersökningar för att få klarlagt i vad mån den konsumerande publiken uppskattar deras respektiva produkter i jämförelse med andras. Morgonbrisenquäten inte endast visade upp att husmödrarna satte detta märke främst, utan tidningen sade också ut detta, berättade för allt folket att landets husmödrar ansåg den nämnda madrassen vara så bra att de satte den främst på sina önskelistor.

Som vårt enda intresse bestod i att de svenska hem, som här befanns vara i så stort behov av denna nyanskaffning men inte voro penningstarka nog för den, genast skulle beredas den önskade möjligheten, var vår mening att förmedla madrasserna till samma pris som vi själva betalade. Då våra frågecirklar äro av så intim art ha vi ej ansett oss kunna avkräva de svarande deras namn och adresser utan i en hel del fall har det fått räcka med att svaren insamlats och tillställts oss genom klubbordförandena. På grund därav måste vi sända ut cirkulär om madrassförmedlingen till dessa och i dessa cirkulär uppgavs de priser återförsäljaren har att ge. Detaljhandlarna i branschen fick nys om saken vilken vi förresten inte ansåg oss ha anledning att hemlighålla. Tvärtom, var vi övertygade om att de om några skulle hälsa vår aktion med förtjusning. Här medverkade vi ju till att starkt öka konsumtionen av just deras varuslag. Döm därför om vår häpnad, när vi snart nog får ett brev från madrassfabrikanten vari han säger sig ha missförstått vår order med påföljd att han ställts mot väggen av sina återförsäljare. Stoppade han inte ordern till Morgonbris kunde han riskera att dessa slutade att sälja hans madrasser. Vi å vår sida kunde inte tänka oss annat än att detaljisterna fått det hela om bakfoten varför vi skyndade att tillställa deras organisation en redogörelse för vårt initiativ, varvid vi bl. a. framhöll att här ju inte var tal om annat än en enstaka beställning och det under former som de borde kunna betrakta som ett reklamparti. De förlorade i alla händelser ingenting på partiet eftersom våra beställare ändå inte skulle haft råd att göra dessa inköp till nu gällande marknadspriser. Men kunde vi stimulera konsumtionen var det ju inte uteslutet att ökningen i produktionen kunde möjliggöra en prisreglering nedåt, bättre svarande mot husmödrarnas ekonomiska resurser och alltså möjliggöra en livligare omsättning i detaljaffärerna.

Vi spillde emellertid våra ord förgäves. Tonen blev bara strängare. Bort med tassarna! Vi fick inga madrasser. Hemmen i de fattiga norrlandssamhällena, där man glatt sig åt vårt löfte att vara dem behjälpliga med anskaffandet av bäddmaterial, som kunde möjliggöra att varje familjemedlem kunde få sin egen hygieniska madrass i stället för de gamla besvärliga flockbolstrarna för två, tre personer, utattes för en hård besvikelse.

428 - 415
Skon till vänster
en enkel modell i
svart chevrå, med
gummiklack.
Rymlig läst.
Randsydd 14: 50

431 - 415
(vänstra bilden)
Även denna fina
och enkla sko i
svart chevrå. God
passform.
Randsydd 14: 50

**Kooperativa Förbundets Skofabrik
presenterar
några moderna skor för hösten**

Här avbildade skor erhållas
i våra Sko konsumbutiker
samt i skoförande koopera-
tiva butiker landet runt.

554 - 423
(vänstra bilden)
För de vackra
dagarna på för-
hösten en flott
sko i grå chevrå
med beläggning
av mattslip. orm.
Randsydd 19: 50

534 - 431
De ruskiga höst-
dagarna kräva
skor av boxkalv
och med gummi-
sula. En förnämlig
rands. promenadsko till 16: 50

På denna sida visas några inneskor. Skon till vänster är en mo-
depump helt i svart chevrå. Den lilla rosetten poängterar just mo-
det för hösten. Väandsydd 17:50

En annan förtjusande sko är ovan avbildade i brun
mocca och brun mattslipad orm. Rosett i mocca och
orm. Imiterat. Väandsydd 21:—

Slutligen två ex-
ponenter å sleif-
skor för innebruk
Den vänstra, 508
— V413 i svart
boaorm o. svart
chevrå.
Väandsydd 19:50

En nyhet i fär-
ger för skor är
blått. Här visas
en väandsydd sko
i blå mocca och
blå mattslipad
orm. 23:—

O M M Ö D R A R N A

MORGONBRIS OCH BELGISKA SOCIALVETENSKAPLIGA BYRÅN GÖRA SAMMA

Till och med Morgonbris häpnade när den fick nedanstående brev från Brüssel, vilket berättar att det belgiska arbetarpartiet och vårt kvinnoförbund ovetande om varandras görande och låtande företagit en samma undersökning av situationen i sina respektive länders arbetarhushåll och härvid utvunnit ett nästan alldeles lika resultat, ja, så lika, att när det skall uttryckas i ord så blir formuleringen precis densamma för våra belgiska kolleger som för oss. På bägge håll leder hennens egna skildringar av sina förhållanden sammanställarna fram till den allt överkuggande önskan: Om husmödrarna kunde köpa!

Vilken styrka vinner inte de två utredningarna genom denna ömsesidiga bekräftelse på de gjorda erfarenheternas riktighet och allvar. Morgonbris till 15.000 svenska arbetarhem utsända fråga Vad nytt önskar ni för edra hem? har visserligen ännu inte hunnit slutbearbetas, men redan i majnumret kunde vi meddela att rundfrågan framkallat en i många avseenden överraskande effekt. Jämför följande rapport från Belgien med vad som skrevs i Morgonbris i detta sammanhang. Det är en ny yttring av den dolda korrespondensen mellan människorna oavsett vilket land som rymmer dem; det är en ny yttring av den utveckling som bär dem alla framåt mot nya mål.

"Den stunden torde inte — heter det bl. a. i Morgonbris majnummer — låta vänta på sig, då arbetarhusmödrarna bli medvetna om sin makt. Det från andra folkgrupper ofta upprepade påståendet om arbetarnas stora löner och fallenhet för extravaganser får här ett värdigt och sakligt svar. Trots att önskelistorna ge fantasin fria tyglar är det ett försvinnande fåtal, som sysslar med kapitlet prydnadssaker, och de, som stannat för rubriken prydnadssaker, önska på sin höjd den billiga gröna Rörstrandskrukan Morgonbris presenterade i sitt januarinummer eller en enkel tennljusstake. Men vad svenska folket nu tydligen är moget för är bättre bäddkultur. I alla händelser står det som ett krav främst på alla insända önskelistor. Utan att brevskrivarna haft någon som helst kontakt med varandra är ordalydelsen densamma såväl från Vindeln i nordligaste Norrland som från de skånska lantgårdarna: "Vi behöva bättre sängar, nya madrasser, tre, fyra, fem filtar, men priserna äro för oöverkomliga för våra löner." Alla utan undantag ropa de även på rostfritt — rostfria husgeråd, rostfria diskbänkar. Allt bara det kan befördra hygien — men det är för dyrt.

Men arbetarhennens kvinnor ha ännu en allvarlig invändning att göra: "Det är inte stor idé för oss att orda om nyinköp av vare sig det ena eller det andra så länge vi har en sådan dålig bostad, så länge vi saknar utrymme, saknar vatten och avlopp inomhus." En människovärdig bostad, en egen bädd att vila i efter dagens möda, se där vad också den belgiska arbetaren ställer främst på sin önskelista.

Aldrig någonsin, sedan kapitalismen stegrat möjligheterna till produktion och utkomst i oanad utsträckning, har mänskligheten behövt lida så svårt och länge under en kris, som vår generation. Vi uppleva hur den stora nöden kan komma ett land att i blind förhoppning om hjälp kasta sig i armarna på frihetens dödsfiender. Människorna ha förlorat tron på den nuvarande ordningen i världen, utan att dock vara mogna för att bygga upp en ny. Och dock: den som inte i dag förmår uppbringa mod till en socialistisk nydaning, han förblir en social kvacksalvare.

Hela den förskräckliga krisen skulle övervinnas och den oöverskådliga mängden av arbetssökande skulle kunna sysselsättas om man i stället för att skaffa profit åt de få, tillgodosåg de många behov av livets nödtorft. Om man anpassade arbetstiden efter den nuvarande tekniken, och arbetslönen efter människovärdet. Som genom ett under skulle då alla de underbara ting, som ligga lockande och oåtkomliga i skyltfönstren försvinna i husmödrarnas torgkorgar. Ty att tillfredsställa de många behov, det betyder att på en gång och utan krig erövra en oerhörd marknad: den inre produktionen.

Och därför skola vi nu tala litet mer om dessa de många otillfredsställda behov.

EN EFTERLÄNGTAD LYX: EN EGEN SÄNG

Den belgiska socialvetenskapliga byrån, som inom ramen för det belgiska arbetarpartiet har utfört ett värdefullt arbete, har samlat in uppgifter och siffermaterial, som skola ligga till grund för den belgiska "arbetsplanen". En särskild kvinnokommission sysselsätter sig med arbetarhushållet. 4.000 frågeformulär sändes ut till olika delar av landet. 1.013 kommo tillbaka, därav voro endast 77 otillfredsställande besvarade. Resultaten av denna rundfråga äro skakande, gripande som ett brett upplagt tidningsreportage. Och de torra siffrorna uttala dödsdomen över den nuvarande ordningen i världen. Kommissionen ville redan på förhand gardera sig mot anmärkningar och har därför huvudsakligen vänt sig inte till arbetslösa eller till uppenbart illa avlönade arbetargrupper, utan medvetet till de bäst ställda arbetarhemmen, till de kvalificerade organiserade arbetarna. Därför är medelstorleken hos familjerna endast 3,9 personer. Som normalbostad och närmaste mål fastställer kommissionen: ett rum för varje människa. Hur förhåller det sig i verkligheten med detta krav i de bäst ställda arbetarhemmen? Bland de tillfrågade hamnarbetarna fanns ingen enda familj med en sådan bostad, bland stenhuggarna endast 3 %, bland gruvarbetarna 11, i gruppen av blandade yrken (järnarbetare, kommunalarbetare, chaufförer, tryckeriarbetare etc.) 24, bland diamantsliparna 40, bland textilarbetarna 53 %.

Det må förefalla de borgerliga husmödrarna som oerhörda anspråk att också arbetarföräldrarna önska ett rum per familjemedlem. Men tycker man, åtminstone en egen bädd skulle man väl unna dessa människor. Redan på grund av kristen sedvänja. Vi låta följande siffror tala för sig själva:

Arbetargrupp	Önskvärt bäddantal	Förefintligt bäddantal	Felände bäddar
Stenhuggare	104	82	22
Gruvarbetare	510	345	165
Hamnarbetare	58	40	18
Textilarbetare	171	129	42
Diamantslipare	72	57	15
Diversearbetare	1.883	1.415	468
Metallarbetare	45	34	11
	2.843	2.102	741

Omkring en fjärdedel för få bäddplatser.

Och hur står det till med sänglinnet? Om man räknar med bara en liten duk för huvudet och inte ett helt örngott. Bland dockarbetarna, stenhuggarna och diamantsliparna förfogar inte en gång varje familjemedlem över en egen madrass.

B A R A K U N D E K Ö P A !

SKAKANDE UPPTÄCKTER VID UNDERSÖKNINGAR OM ARBETARHUSHÄLLEN

Om arbetarklassen trots detta växer upp själsligt och kroppsligt sund, hur frisk måste då inte dess kärna vara.

BOSTÄDERNA ÄR KALLA I KOLDISTRIKTEN

Belgien är ett kolland. Det är helt och hållet elektrifierat. Av 2.681 kommuner sakna endast 60 elektrisk ström. Då är väl hela befolkningen i besittning av tillfredsställande värme och belysningsanordningar. Eller kanske inte?

Här uppställer kommissionen som minimifordran: En köks-spis per familj och i vardags- och sovrummen en värme-källa för varje rum. Till vår förvåning få vi veta att det i hälften av bostadsrummen inte kan eldas och att en kamin i sovrummet är en nästan fullständigt okänd lyx. Till och med där det finns kaminer kunna de inte användas emedan kolet är för dyrt. Detta bevisar ånyo att en arbetarfamiljs hela tillvaro försiggår i köket. Att arbetarbarnen inte ha någon lugn och varm vrå för sig själva till lek och läsläsning. Att hela familjen lever sammanpackad i ett enda rum, som inte alls är inrett till egentligt bostadsrum.

Gas är en avfallsprodukt vid kokstillverkningen, och har som sådan intet eget värde. Skulle det inte äntligen vara på tiden att pröva huruvida arbetarbostäderna — på ett billigt — och för husmödrarna arbetsbesparande sätt — kunde uppvärmas med gas?

Belgien har ännu inte kommit så långt att varje arbetarhem kan få en ordentlig belysning. Av 2.341 rum räknade kommissionen 1.042 som helt och hållet saknar belysningsanordningar. Ännu mera kännetecknande är att till och med där elektrisk ström finns att tillgå, äro husmödrarna tvungna att återgå till rykande och besvärliga fotogenlampor, därför att de inte kunna få råd att ha elektriskt ljus. Elva procent av hushållen upplysas i den dag som i dag är ännu med fotogen.

Å, vad vi ha kommit långt: elektriska golvbonare, elektriska dammsugare, elektriska spisar, elektriska tvätt- och torkmaskiner. Det är bara det att de tjäna profiten, inte behovet. Om bara våra husmödrar kunde köpa!

EN TANDBORSTE FÖR 19 MÄNNISKOR

Tre fjärdedelar av de belgiska familjerna ha inte eget badrum, två tredjedelar inte en gång ett eget tvättställe eller vattenledning inom bostaden. Inte en enda arbetargrupp känner behovet av egen tandborste för varje familjemedlem. Bland de arbetslösa räknades ut att på nitton människor kom en tandborste. Förskräckande bristfällig är också köksutrustningen. Inga fat för kaffekopparna, inga eller blott få dricksglas, däribland senapsglas, därför att man köper senapen på så sätt.

Det fattas knivar, skedar och gafflar, kokkärl, husgeråd och porslin. Det finns endast två grova handdukar per familj och inte fullt två borddukar. Bland gruvarbetarna förfogar inte varje mor över ett nattlinne, och inte på långt när alla husmödrarna ha ett par tofflor att gå i hemma. Den som kan kalla fyra par strumpor för sina känner sig rik! Kvinnorna ha i genomsnitt 1,7 par skor, männen 1,8 par. Höra vi inte ofta att varje arbetarfamilj nu för tiden har en egen radio? Här är verkligheten:

Bland 32 stenhuggare finnas	.....	3	radioapparater
„ 144 gruvarbetare finnas	.....	7	„
„ 18 hamnarbetare finnas	.....	2	„
„ 60 textilarbetare finnas	.....	6	„
„ 25 diamantslipare finnas	.....	5	„
„ 639 diversearbetare finnas	.....	65	„
„ 18 metallarbetare finnas	.....	4	„

Den belgiska kommissionen räknar nu upp vad som — enligt deras erfarenhet — saknas i landet för arbetarna. Vad arbetarhemmen skulle anskaffa av det enklaste livets nödtorft för att kunna på ett människovärdigt sätt tillfredsställa sina behov.

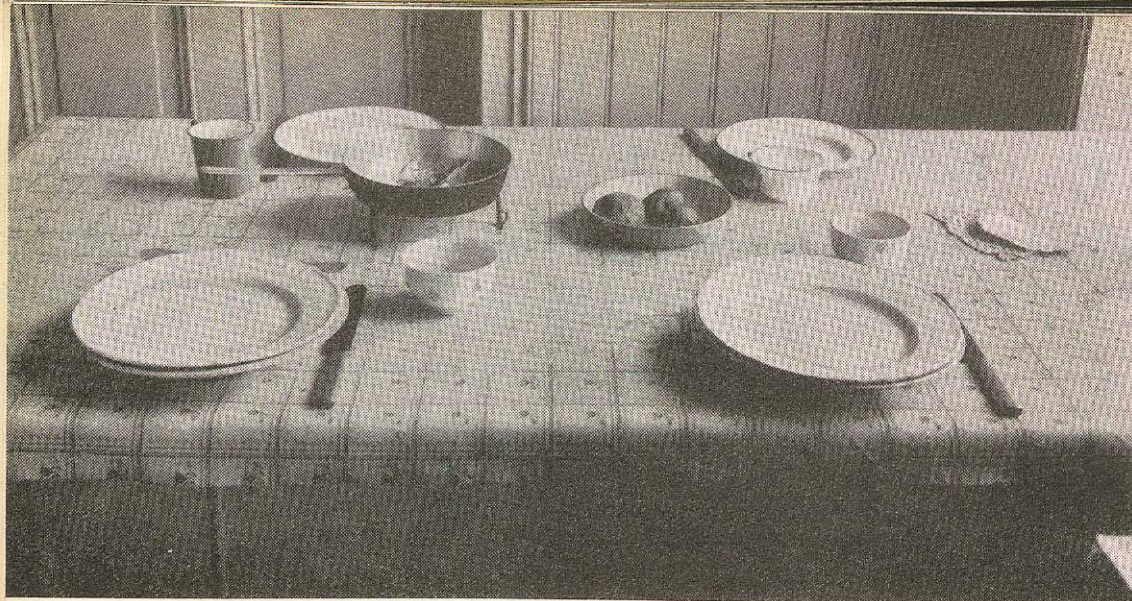
Det fattas:

1.596.000	garderober
1.100.000	badkar
2.000.000	vattenledningar
5.000.000	tandborstar
45.000.000	tallrikar
1.140.156	grova handdukar
6.000.000	huvuddukar
10.000.000	par skor
6.000.000	hushållsförkläden.

Denna uppräknings skulle kunna fortsätta i det oändliga. Och tro inte att sedan kommer dessa badkar, tallrikar etc. att fylla arbetarhemmen i överflöd. De skulle endast säkra en mycket blygsam och vardaglig livsföring. Och dock: vad skulle det inte kunna betyda för näringslivet, för arbetslösheten, för arbetarhemmens kultur om husmödrarna finge inköpa detta. Men vem bryr sig om allt detta i vår värld? Gäller det pengar eller gäller det lycka? Litet bekvämlighet eller äganderätt? Massans välstånd eller de rikas lyx?

Fascismen vill det ena, socialismen det andra. Vi ha att välja. Men så länge skola och kyrka, radio och film, tidningar och allt, allt som utgör det andliga livet, dirigeras av massans motståndare, är det svårt, oändligt svårt att nå fram till den stora massan och få den att förstå sin väg. Kanske hjälpa tal som dessa, som vi i dag ha tagit fasta på att lätta förståelsen. Om man anpassade arbetstiden efter den nuvarande tekniken, arbetslönen efter människovärdet, då skulle snart krisen vara slut. Eller uttryckt på annat sätt: Om bara husmödrarna kunde handla! *Marianne POLLAK*

Det oaptittigt tråkiga bordet med söndernött vaxduk, potatisskal och omaka kantstött porslin demonstreras på Bollnäsutställningen. Den tröstlösa prägeln bottnar ofta inte i bristen på resurser utan beror snarare på slentrian och ointresse.

Ett yttrande som "det här är ju så billigt så det kan väl aldrig vara bra", är typiskt.

Då en utställning anordnas kan den givetvis och bör i många fall anordnas så, att den påverkar publiken i någon viss riktning. Det viktigaste medlet härvid ligger helt visst i valet av utställningsföremål men även i sättet, på vilket dessa exponeras. Vissa saker kunna framhävas eller fördöljas och allsköns psykologiska finesser kunna därvid komma till användning. Det ligger i arrangörens hand att i viss utsträckning lura sin publik. Men alla spetsfundigheter bli oväsentliga så snart sakkunskapen, fackmannen låter sin kritiska blick överfara utställningsföremålen. Då

MORGONBRISPROPAGANDAN VINNER TERRÄNG

Det var ett djärvt steg, som vågades när Morgonbris tog sig för att engagera hela Svenska Slöjdföreningens stora utställning hos våra organisationer i Hälsingland. Där inte vårt nya program stött på klart motstånd har det ofta mötts med en axelryckning och ett tillrättavisande påpekande, att denna verksamhet inte hade att göra med arbetarrörelsens strävanden. Efter att med en monter ha deltagit i Slöjdföreningens utställningar i olika städer vågade vi emellertid ta steget fullt ut. Och tack vare ungdoms- och kvinnoorganisationernas intresserade och uppförande arbete blev det hela en succé. De ledande inom ungdomsförbundet gav, efter att ha besökt utställningen, sin fulla anslutning till den nya verksamhet, som vi inlett. Partisekreteraren har uttalat sitt erkännande och likaså handelsministern, som en hel timme studerade Vårt Bohag. Andra kammarens talman herr August Sävström, formulerade i sitt öppningstal Morgonbris program i korta ordalag. Och i Frihets senaste nummer heter det: Må Bollnäsutställningen bli upptakten till en verkligt vacker insats på ett område som man allt för länge glömt bort.

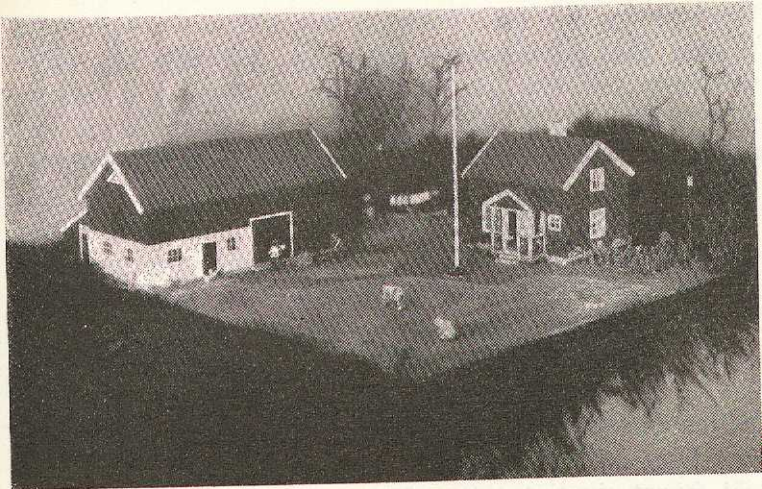
Som slutomdöme skriver Erik Severin, en av arrangörerna, till Morgonbris: "Vi har också genom utställningen skapat oss en viss respekt hos andra befolkningslager. Man har sett att vi verkligen vill och kan utträtta någonting praktiskt. Dessutom har ju utställningen fört med sig en diskussion, som jag tror är välgörande."

Större delen av de 2.040 besökarna tillfördes utställningen under ungdomsdagarna och kvinnodagen, då gäster från hela Hälsingland och Gästrikland samlades i Bollnäs. Samtidigt som vi gläder oss å Slöjdföreningens och de anordnande organisationernas vägnar över det övermåttan goda resultatet är vi tacksamma över den hjälp, som allt intresse och allt erkännande givit oss. Och inte minst glada är vi över ungdomens oförbehållsamma anslutning till denna nya verksamhet. Här kan Ungdomsförbundet och Kvinnoförbundet mötas i ett fruktbringande samarbete.

Den i våra husmoderskretsar nu mycket populära kommissarien för utställningen Vårt Bohag arkitekt Åke Huldt berättar härnedan om vad han sett och hört.

De tre hundra deltagarna i kvinnodagen i Bollnäs samlades i Folkets park efter en serie föreläsningar och demonstrationer av Vårt Bohag. I mitten märkes kvinnodistriktets outtröttliga ledare Inez Wickström, andra kammarens talman August Sävström, som själv är Bollnäsbo, och arkitekt Åke Huldt.

Bostadspolitikens resultat för landsbygden vidkommande åskådliggjordes på utställningen med siffror, fotografier och denna lilla verklighetstroga och överskådliga modell av ett arbetarsmåbruk.

synandet har kanske till och med de tomma kopporna inspirerat till ett stilla ventilerande av olika åsikter. Och toalett-bordet med sin spegel har lätt lockat fram associationen av det egna eller andras utseenden. Det är kanske också tur, att av surrandet endast en del kan räknas som kritik av utställningen. Men att denna icke varit helt nedklubbade måste först som sist fastslås. Tvärtom tror jag att "Vårt Bohag" i rätt hög grad vunnit sakkunskapens gillande. Nu kan man emellertid ifrågasätta om varje husmor velat eller ens kunnat låta sin sakkunskap öva en rättvis kritik. Många ha nog travat genom avdelningarna, funnit allt mer eller mindre bra, men knappast gjort klart för sig vad det ville säga, att själv äga och använda det utställda. Och för dessa ha utställningsföremålen i bästa fall varit intressanta att se, men ej satts i relation till det egna hemmet, dit de säkert ej släppas in. Det är heller icke en samlad opinion utan mera de enstakas uttalade mening, som ligger till grund för den känsla av tillfredsställelse, jag erfar som resultatet av de sakkunnigas kritik.

stå dessa ensamma och hjälplösa och få föra sin egen talan. Och när det gäller en utställning av bohagsting blir sakkunskapen mindre konstdoktorerna eller pressanmälnarna, det blir den stora skaran av husmödrar. Och blir sakkunskapen sålunda talrikare representerad, kan också arrangören med större ängslan avvakta dess kritik — i synnerhet om han är en manlig individ, som helt visst många gånger känner sig trampa främmande mark och ofta måste utkämpa en strid, som förvisso icke försiggår på hemmaplan.

När Svenska Slöjdföreningens utställning "Vårt bohag" nu avslutar sin första turné i och med att Bollnäsutställningen stänges, har den besökts av närmare 15.000 personer och kan glädja sig åt en enstämmig och rosande press. Men av dessa femton tusen ha i överväldigande majoritet husmödrarna varit representerade. Och vad ha de sagt? Moltigit ha de väl ändå inte? Ack nej, ett ständigt surrande, starkare eller svagare, där olika dialekters säregenskaper kunnat urskiljas allt efter utställningens tillfälliga boplats, har svävat över monterbord och utställda möbler. Om tebordet bildat den naturliga viloplatsen under det mödosamma av-

Med enkla medel, blommor, ljus, och en ren duk kan husmodern skänka familjen en känsla av helgdagsafton.

Det är emellertid en punkt på vilken kritiken bland husmödrarna mera allmänt samlat sig: Priserna. Det har legat en förståelig bitterhet bakom mångt: "Visst är det vackert men det är ju inget för en annan".

Jag tror att de flesta husmödrar, oberoende av samhällsställning och ålder, känt och visat ett visst förtroende för utställningen. Om de unga funnit sina idéer om "modernt" och "nytt" gå igen i mycket av det utställda, ha helt visst de gamla icke känt sig främmande för detta. "Det verkar ju nästan gammaldags", sade någon, vars aversion för "ny-modigheter" var uppenbar. Och jag tror att det är ett gott betyg åt dessa barn av saklighet och ändamålsenlighet.

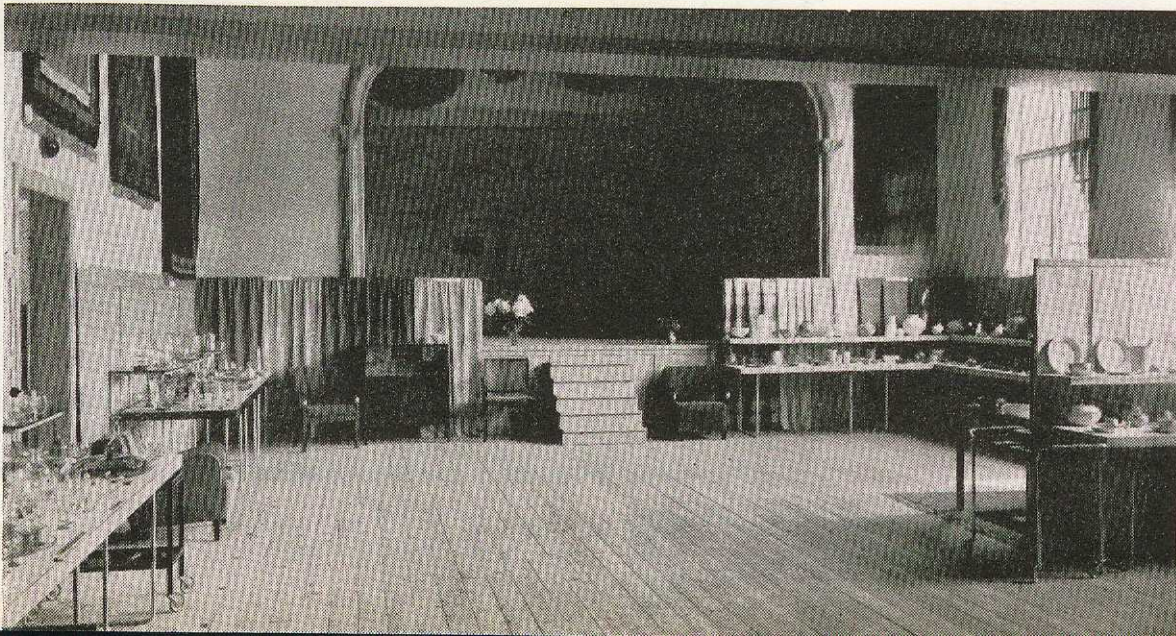
Jag berättade för en tid sedan för en utlänning om denna utställningsverksamhet och förvånad och imponerad förklarade han, att det i hans land vore en omöjlighet att söka vinna något genom en dylik vädjan till folket. Och helt visst är det ett utomordentligt förtroende för husmödrarnas förmåga och vilja att tillgodogöra sig vår tid i den form vi möta den i vardagens bruksvara, som ligger till grund för denna utställnings tillblivelse. Den vill vara en hjälp för ett folk, som verkligen kan taga emot den. Och är det något denna utställning övertygat mig om, så är det att man därvidlag icke har missräknat sig. Och det är de enkla, "vanliga" människorna, som därvid ha givit de starkaste intrycken. Det kan synas trööstlöst och hopplöst mången gång, när man ställs inför oavvisliga fakta, som visa vad "som går att sälja" och vad det är "folk vill ha". Handelsbodarnas skyltfönster äro i många förfärliga fall de dystra spegelbilderna av hemmen och det kan synas omöjligt att på överskådlig tid lindra den verkliga nöd, som i detta avseende är rådande. Men de icke få representanter för den storslagna, kunniga husmodern, jag mött under den tid utställningen varat, visa på ett övertygande sätt att det än finns eller nu börjar finnas kvinnor med en levande känsla för vad husmoderns yrke fordrar av förståelse för praktiska och goda ting, för skönhet och trevnad även i en torftig vardag. Må dessa få sin röst hörd stark och fordrande. Jag har mött arbetar- och lantbrukarkvinnor, vilka på ett lika självfallet, anspråkslöst och beundransvärt sätt visat sin förmåga att taga emot utställningen. Enbart deras sunda kommentarer till de utställda föremålen och deras användning kunde komma en heminredningsexpert att rodna av avund.

Det är min övertygelse att skaran av dessa husmödrar ökat genom utställningen. Det är mig också en glädje att i detta sammanhang få ett tillfälle att uttrycka min förvissning om den storartade mission Morgonbris fyller i detta avseende. Det har varit tydligt i vilken hög grad just dess verksamhet

lagt grunden till den förståelse, som kommit utställningen till del. Man skulle annars lätt kunna föreställa sig, att en utställning av detta slag möttes av en likgiltig oförståelse eller en stark reaktion mot det nya den förde med sig. Det är anmärkningsvärt att så icke varit fallet och det vittnar gott om dess berättigande och om att tiden för den var mogen. Nog ha mångt och mycket föga harmonierat med den ena eller andra besökarens smak, men det har varit verkligt roligt att se de mysande ansiktena och de gillande blickarna när man demonstrerat någon praktisk detalj.

Det är emellertid en punkt, på vilken kritiken mera allmänt samlat sig: Priserna. Det har legat en förståelig bitterhet bakom månet "visst är det vackert, men det är ju inget för en annan". Ibland har en i sitt innersta upprörd kvinnosjäl frågat sig tyst och andra synnerligen högt: "Vad är meningen med att denna spilkum kostar så mycket?" Denna kritik vore förgörande om den vore verkligt berättigad, om utställningsföremålen i större utsträckning vore oåtkomliga för den stora allmänheten. Det har funnits saker, som varit dyra och helt visst icke kunnat köpas av en var, men de ha stått bland verkligt billiga, goda bruksvaror. Och icke något föremål har kunnat stämplas som lyxvaran för en liten, privilegierad samhällsgrupp. Och det vore enligt min mening direkt ohederligt och om av brist på förtroende för publiken vittnande, om man skulle utsluta de omstridda sakerna, vilkas pris betingats av ett dyrbarare material eller en dyrbarare teknik och utan vilka utställningen icke skulle nå sitt syfte, att visa en bild av tendenser och former, som äro vår tids, och utan vilka en förståelse icke skulle nås för de olika materialen, deras möjligheter och begränsningar och vad vi vilja och böra få ut av dem. Ofta har också på utställningen ett påpekande av andra föremål än de, som upprört sinnena, framkallat ett erkännande av prisbillighet. Men ett yttrande som "det här är ju så billigt så det kan väl aldrig vara bra" är typiskt. Man tvingas så ofta köpa det första och billigaste, men man har en medveten eller omedveten misstro mot det. Om denna utställning kunde ge en bestående känsla av att det verkligen finns bra och billiga varor och husmödrarna också ansträngde sig för att finna dem eller få dem, vore otroligt mycket vunnet. Det skulle leda till den varukunskap, som så ofta saknas och som Morgonbris så starkt och riktigt propagerar för.

Åke HULDT

En interiör från utställningen i Bollnäs, som på ett överraskande effektivt sätt visar hur en godtemplarlocal blir en bra utställningshall.

NÅGOT SKALL GÖRAS — MEN VAD?

KVINNORNA BÖRJA KÄNNA ATT NU ÄR DERAS HEMSÖKELSESTID KOMMEN.
»DE MÅSTE IN I DE POLITISKA PARTIERNA ELLER BILDA ETT NYTT POLITISKT PARTI»

Det är vrängt och otrött i världen för närvarande, faran för ett nytt krig står för dörren och kvinnorna börja känna att nu är deras hemsökelsestid kommen. Nu måste de göra sin insats, annars blir chansen försuttet.

Det sjuder överallt ute i världen av kvinnlig längtan och trängtan efter att få göra något, det är bara detta att man vet inte riktigt vad. Och i sin rådvillhet börjar man starta nya kvinnoorganisationer. I Tidevarvet n:r 25 berättar den österrikiska författarinnan Sofie Lazarfeld om en ny kvinnorörelse som håller på att organiseras, och vars tidning skall bära denna nya rörelses idéer ut över världen. Denna nya kvinnorörelse skall verka för kvinnornas medbestämmanderätt och inflytande i samhällsangelägenheterna och naturligtvis framförallt för fred och samförstånd mellan folken. Och den skall söka kontakt med alla befintliga kvinnoorganisationer, alltså vara politiskt neutral.

Stockholm gästades också helt nyligen av en kvinnlig dansk rektor, som i sitt land håller på att organisera en ny organisation bland de unga kvinnorna, vilken organisation även skall omfatta alla åsiktsriktningar. Nya är väl knappast dessa projekt, vi ha ju förut kvinnosammanslutningar där man försöker samla alla åsikter under en hatt, men nytt eller gammalt betyder mindre, den viktigaste frågan är dock om den inslagna vägen är framkomlig och leder till målet. Knappast.

Varför gå inte de kvinnor som verkligen vill arbeta, alla dessa som känna tidens vånda slå i sina pulsar, den enda väg där de kunna skaffa sig något inflytande, den politiska?

Varför storma de inte in i partierna och göra sig gällande där?

Det är de politiska partierna som regera världen, och om ett kvinnoförbund är aldrig så stort och har aldrig så vackert program, så får det ingen verklig slagkraft, ingen möjlighet att effektivt inverka på samhällets angelägenheter, så länge det står utanför det politiska arbetet.

Vill kvinnorna ha något inflytande så måste de ta konsekvenserna och gå in i de politiska partierna, eller också bilda ett nytt politiskt parti.

Det senare är väl knappast, åtminstone för närvarande, den bästa lösningen och bör givetvis inte förordas, förrän den andra vägen visat sig oframkomlig, vilket den inte bör vara. Vi ha t. ex. här i vårt land en grupp kvinnor, vilkas duglighet och kunnighet skulle vara en avsevärd tillgång för ett parti, men de stå utanför, och frånhända sig på det sättet

Den folkomröstning om försvaret som föreslagits inom försvarskommissionen skulle på ett välgörande sätt tvinga folk att tänka sig in i de olika synpunkterna, inte minst intressant skulle landstormlottans ställningstagande och bevekelsegrunder te sig.

själva en medbestämmanderätt, som kunde bli hela samhället till gagn.

Jag frågade för några år sedan, ett par av de ledande bland dem, var de menade att gränsen gick mellan deras radikalism och socialdemokratien och fick det svaret att inga gränser finns.

När det inte ens finns gränser att hoppa över, varför då splittra krafterna på två linjer, när slagkraften kunde bli så mycket större under fullständig samverkan? Frågan är inte obefogad i en tid då det mer än någonsin gäller att samla kvinnokrafterna till ett enigt uppträdande för demokratiens och fredens bevarande.

Man får inte tillräcklig rörelsefrihet inom ett parti, i all synnerhet som alla våra partier äro uteslutande mansstyrda, invända somliga. Det skall man skaffa sig, och det kan man ifall tillräckligt många målmedvetna viljor sättas i verksamhet. Man skall inte räkna med att stolarna som man skall sitta på skall stå precis färdigställda när man stiger in, utan man skall bereda sig på att delta i arbetet för att ställa dem tillräta.

Ett visst motstånd ifrån männens sida måste kvinnorna ännu räkna med, men det är lika inom alla partier. Det är verkningarna av detta gamla kvinnoförakt, varav föreställningarna äro så inpyrda, att endast ett mycket litet fåtal bland männen ännu kunnat göra sig dem kvitt.

Julia Ström-Olsson skildrade denna mentalitet på ett ganska drastiskt sätt i en artikel i Morgonbris för några år sedan, i vilken hon framhöll svårigheterna att arbeta för kvinno-

rörelsen i vårt land. Hon skriver bland annat: "Och för att förstå något, bör man sätta sig ner och låta sina tankar stilla vila på den svenska genomsnittsmannen, hans ansikte, min och gester, då orden rösträtt eller kvinnosak nämnes. Sannerligen man kan bli ful i både ansikte och mun för mindre."

Ja det är så, det är en realitet som vi måste räkna med, men det är givetvis endast en av de många svårigheter som vi måste övervinna. Och svårigheterna övervinna vi inte genom att ideligen bilda nya kvinnosammanslutningar, som, i rädsla för att inte ta sig riktigt bra ut, ifrån början proklamera att de ta avstånd från den gamla "extrema feminismen". Vad ville då de så förkättrade "extrema feministerna"? Jo, de ville att kvinnorna skulle tillerkännas de rättigheter, som vi nu delvis fått, åtminstone teoretiskt, men som det dröjer länge innan vi få genomförda i praktiken, inte minst av den anledningen att den kvinnliga solidariteten är ett så oerhört bräckligt ting.

Men, o fasa, de voro ju så manhaftiga, klippte av sig håret och klädde sig i karlbyxor. Ja, det är inte den minsta anledningen varför de gamla kvinnosakskämparna fått så dåligt rykte. Men kan nutidens snaggade, overallklädda kvinnor ta avstånd från dem för det?

Emellertid, för att nu återgå till utgångspunkten, en sak äro vi nog alla överens om, och det är att något måste göras, kvinnokrafterna måste samlas, men varför då inte samla där varest de kunna få något verkligt inflytande?

Hulda FLOOD

Ytterligare ett skäl för att köpa

Kellogg's Corn Flakes ha en angenäm smak, som ingen imitation kunnat uppnå. De äro ekonomiska — 10 stora portioner i varje paket — men det huvudsakliga skälet till deras stora popularitet är, att Kellogg's Corn Flakes alltid äro ugnsfärska. De komma till Eder fräsiga och knapriga i en lufttät, innerförseglad och hygienisk förpackning. Ingen tillredning. Serveras med kall mjölk eller gräddmjölk. Finnes hos Eder speci-handlare.

Kellogg's CORN FLAKES

975

EN SOMMARRÄTT — KELLOGG'S MED HALLON.

För närvarande pågår en diskussion om aktivisering av de kvinnliga klubbisterna och sign. Den blonda i Socialdemokraten skriver i anledning av detta: I diskussionen har förts fram slagord som "Tidevarvskvinnan", vilken "ännu har något av åttiotalets trotsiga suffragettanda" och "Morgonbriskvinnan", "som med all rätt vill passa in familjen i ett begynnande socialistiskt samhällsliv och genom kvinnorna söka tillgodogöra det arbetande folket det bästa av kulturens gåvor" samt slutligen "Frihetskivinnan", som säges vara "ett uttryck för den unga kvinnogenerationen, vilken mera frimodigt ställer upp vid männens sida". Och dock tycks det mig som om just Morgonbriskvinnan städse ställt sig frimodigt vid männens sida. Morgonbris har framför någon annan tidning framhållit betydelsen av att män och kvinnor gå hand i hand för att skapa ett livsdugligt samhälle. Så i mina ögon representerar Morgonbriskvinnan Frihetskivinnan i allra största utsträckning. Har man räckt ett finger åt "feminismen" så är det nog bara välbetänkt och grundat på de ledande "Morgonbriskvinnornas erfarenheter från kallelser till möten, på vilka kvinnoklubb var avsedd att bildas, som bara hör sammats av män, därför att kvinnorna "måste" vara hemma och sköta ungarna. För min del tror jag då förstas, att faran ligger i att kvinnorna inte sätta in sin kvinnlighet riktigt i arbetet, att de äro för litet "feminister".

SEMESTERRESAN TILL GENÈVE

KONTAKT MED VÄRLDSPOLITIKEN GER TANKE-STALLARE, PARISARENS JÄTTESÅNG FÖR TANKEN TILL VÅR EGEN BÄDDKULTUR

Socialdemokratiska kvinnor anordna resor! Vad skall dom ute och göra — vore det inte bättre att de stannade hemma och skötte hus och hem? Vi svara (med Hulda Flood, som skaldar):

Ej med dådlös håg och med liknöjt sinn
skall du möta dagen som bryter in.
Aldrig fejt skall du tiga
Nej, ditt liv skall du viga
åt den ljusets kamp, som ju ock är din.

Att de krafter förstärka som vill bana väg för en bättre tid.
Varför?

"Då krigets kanoner med hat och död
från land och till land hördes runga,
då mödrar och barn sletos från sitt stöd,
då föddes ett rop på vår tunga.
Ett rop som skar igenom tårars brand:
Den vida världen är vårt fosterland.

Vi äro ju barn av samma hem
fast olika vägar vi vandra.

Vi skiljas av gränser och språk, men vem
har sagt oss att hata varandra"

Det finns ett starkt berättigande för Morgonbrisresorna — både de inom Sverige och de, som ordnas till andra länder. Även om det med fog kan sägas att endast få av kvinnoklubbarnas medlemmar kunna få komma med på varje resa, har de ändå sin betydelse däri att resenärerna sedan kunna delge sina kamrater vad de sett och upplevat. Och såmedelst stimulera till ansträngningar för att möjliggöra för andra kamrater att komma med nästa gång. Ty talet om att vi har inte råd att resa är en nog så realistisk sanning, men en annan lika beaktansvärd sanning är att vi inte har råd att vänta tills den nuvarande lägsta inkomsten medger semesterresor.

Att vi människor behöver en tids ledighet från vårt dagliga slit och knog — några dagars semester — är för den lönearbetande ett erkänt krav. Det är lika berättigat för modern — husmodern.

Morgonbrisresan till Genève gav dem som deltog däri inte blott kännedom om hur en organisation som NF arbetar, utan resenärerna fingo också genom den älskvärda välviljan hos arbetsbyråns tjänstemän, som ställde sig till Morgonbrisresenärernas förfogande, en inblick i hur arbetsbyrån och arbetskonferensen, vars sammanträde just då pågick, arbetar. Det var 40-timmarsveckan och den lagstadgade arbetarsemestern, som var på tapeten, samt alla länders svåra problem — ungdomsarbetslösheten.

Man frågar sig, då man lyssnar till de olika ländernas representanter: Finns hos er en god vilja att nå bästa möjliga resultat. I NF, i Arbetsbyrån finns ju instrumentet, varigenom den goda viljan till "menige mans bästa — är högsta lag", kan komma till uttryck. Det beror helt av människor-

Morgonbrisresenärerna vid besöket hos bankir Aschberg, där de fingo träffa danskonstnärinnan Carina Ari, porträttmålaren Nils Dardel, dr Kjell Strömberg, den kända publicisten Carl August Bohlander m. fl.

na själva hur detta instrument skall fungera. Och kvinnorna få inte stå likgiltiga vid sidan.

De skandinaviska länderna ha i Den internationella folkhögskolan en tillgång som man måste möta och uppleva för att i någon mån förstå. Med vilken älskvärd uppoffring av tid och bekvämlighet mottogs vi inte därute, och när folkhögskolesången sjöngs i den anda och stämning som blivit folkhögskolornas egen, fanns det då någon som ej kände samhörigheten och önskan att vara med och arbeta för en bättre tid.

Färden genom Tyskland, Belgien och Frankrike bjöd på upplevelser, värda att minnas. Och rundturerna i Paris, där framförallt hygien, arbetarbefolkningens bostadsstandard, uppdelningen i två klasser på bussarna etc. gav oss svenskar tankeställare. Portvaktssystemet i de parisiska husen var en ny erfarenhet, och när vi hälsade på i en portvaktsfamilj och såg jättesången för hela familjen gick tanken osökt till vår egen omdiskuterade bäddkultur.

Återresan över Bodensjön och genom Tyskland — för att ombord på svenska färjan åter höra svenska språket och trampa svensk jord igen — kom mig att minnas tänkespråket från Hansans tid: Att leva är icke nödvändigt, men att segla, omskrivet: Att leva är icke nödvändigt, men att resa!

Ty då kommer de nya transportmedlen till användning i samhällsnyttans tjänst och människorna får tillfälle att lära förstå varandra.

Beda JANSSON

EN AV GRUPPENS YNGRE RESENÄRER HAR ORDET

Jag har ända sedan jag var mycket liten drömt om att få göra en lång resa och nu har äntligen min dröm blivit verklighet. Jag har rest, jag har talat med andra folk, jag

har sett en del av Tyskland, Belgien, Frankrike och Schweiz, allt detta tack vare Morgonbrisresan.

Färden gick över Hamburg och Köln till Paris. Det var mycket vackert. Och nog märkte vi att vi kommit till en storstad. Gatorna myllrade på kvällen av människor. Serveringarna som funnos framför vart och vartannat hus voro fulla. Och trafiken! Vi stockholmare kände oss små.

Jag blir varm om hjärtat när jag tänker på hur vänligt och gästfritt Morgonbris resenärer togos emot. Lunchen i Versailles hos bankir Aschberg, där vi fingo träffa Carina Ari — danskonstnärinnan, Nils Dardel — porträttmålaren, samt journalister och författare, bosatta i Paris, blev en fest för oss, och bankir Aschbergs uppskattning av Morgonbris resor, och hans uppmaning att fortsätta därmed glädde oss särskilt.

En annan angenäm bekantskap var madame Stencel, som eventuellt kommer hit till nordiska kvinnomötet. Jag hade förväntat mig över att de flesta bostadshus sågo så förfallna ut och madame Stencel förklarade, att arbetarna i Paris bodde i allmänhet mycket illa. Lägenheterna voro små och mörka. Under de allra sista åren hade Paris stad låtit bygga några moderna hus med både centralvärme, badrum och sopnedkast — men de voro blott till hälften uthyrda, trots en relativt billig hyra. Parisaren är konservativ, berättade madame Stencel. Har han bott på en gata i 10—15 år kan han ej flytta därifrån, fastän lägenheten kanske under denna tid ingen gång undergått någon reparation.

Genom d:r Schischkin, som följt med till Paris, mottogo vi inbjudan till te hos Sjaljapin, och det må vara förklarligt om det var med vördnad vi trädde in i den "stores" hem. D:r Schischkin vore inte d:r Schischkin om han inte slutligen utverkade att Sjaljapin skulle komma till Sverige för att hjälpa teateramatörerna att få fram förmågor ur arbetarleden.

På tisdagskvällen for vi vidare — mot Schweiz. Jag var vaken hela natten och jag såg solen gå upp — stor och gul — över höga skogklädda berg och över djupa dalsänkor där narcisser växte vilt. Ängar där vallmon lyste

MORGONBRISRESENÄRERNA LOCKA SJALJAPIN TILL STOCKHOLM SOM UNGDOMENS RÄDGIVARE

— I år har jag varit med på en sällskapsresa till Paris tillsammans med en del svensk ungdom, och då sökte jag upp Sjaljapin där. Han tog emot ytterst hjärtligt, och när han fick veta att jag inte rest ensam till Paris bad han mig ta med alla svenskarna till hans hotell. De kom förstas med glädje — för resten medförande en bukett av vildblommor i de svenska färgerna — och det blev en symmerligen kordial samvaro med hög stämning. Under samtalet kastade jag fram en tanke. Jag frågade nämligen på svenska mina reskamrater: vad tycker ni, ska vi våga oss på att fråga Sjaljapin om han vid sitt nästa konsertbesök i Sverige vill stanna i landet en månad eller ett par och hjälpa ungdomen med musik och teater? De svarade naturligtvis ja. Efteråt vågade jag verkligen förklara vad jag sagt för Sjaljapin på ett språk som han begrep, och jag måste erkänna att jag själv blev överraskad över att han tog saken djupt allvarligt. Vi diskuterade tanken närmare, och det slutade med att Sjaljapin principiellt förklarade sig villig att stanna en tid i Sverige som rådgivare och hjälpare åt teateramatörer och musikintresserade. Vi träffades också följande dag och pratade mer om saken, och Sjaljapins löfte står fast som hälleberget.
(Detta berättade teateramatörernas ledare d:r M. Schischkin för Dagens Nyheter när han kom hem från Morgonbrisresan till Paris.)

Morgonbrisresenärerna ses här samlade i paret Sjaljapins hem. Värdfolket sitter i mitten. Fru S. med blomhalsningen från Sverige.

Parisaren finner sig i förfallna trånga och mörka lägenheter, ofta på grund av en outrotlig motvilja mot att lämna sin gamla gata.

»Att jag — en helt vanlig människa kunde få uppleva något så vackert.»

färggrant. Det jublade inom mig. Att jag — en helt vanlig människa kunde få uppleva något så vackert. Längs Genève-sjön gick sedan järnvägen och på andra sidan sjön lyste altopparna blåvita i solskenet. Det var storartat. I Genève togs vi om hand av fröken Riber-Mohn och fru Soemme. Och i Nordiska Folkhögskolan fick vi ett glatt mottagande. Där voro norrmän, danskar, svenskar och en finska och de olika språken surrade.

Arbetskonferensen pågick just dessa dagar och genom Sture Thorssons försorg voro vi närvarande vid det historiska tillfället då ryssen Boris Marcus talade. Det var intressant att sitta på läktaren och se ned i salen där vid detta tillfälle 51 nationer voro representerade. Det var gula och vita människor om vartannat. Där voro regeringsdelegater, arbetare och arbetsgivare.

Nedanför estraden där talaren stod, sutto översättarna vid sina bord och genom kopplingsapparater på pressläktaren kunde man höra talen på något av de fem språk, som de hölls på eller översattes till.

Genom Sture Thorsson fick vi en dag en liten inblick i det

kolossala arbete som utföres av arbetsbyrån, och en eftermiddag visade oss fröken Riber-Mohn omkring i NF:s sekretariat.

En dag gjorde Morgonbrisgruppen en utflykt till Salève, ett högt berg som ligger vid gränsen fastän på franska sidan. Vi fraktades upp till toppen i linbana och det var som att flyga. Utsikten från Salève var underbart vacker. Vi kunde rulla oss bland blommor och gräs, som vi ej känna till från våra trakter. Nedanfö oss sågo vi Genève, vid sidorna dalar med små stugor och framför oss hade vi Mont Blancmassiven, med svävande vita moln kring de snöklädda lysande topparna. Vattnet i Genève sjön var klart och ljusgrönt.

Vår vistelse i Genève kommer jag aldrig att glömma. Och alla dessa rara vänliga människor vi träffade, alla dessa skola vi med glädje minnas då vi på nytt gå igenom våra minnen från Genève.

Om jag ej får tillfälle att göra en Morgonbrisresa mera, så har jag ändå denna att se tillbaka på och minnas.

Anna Lisa HAMMAR

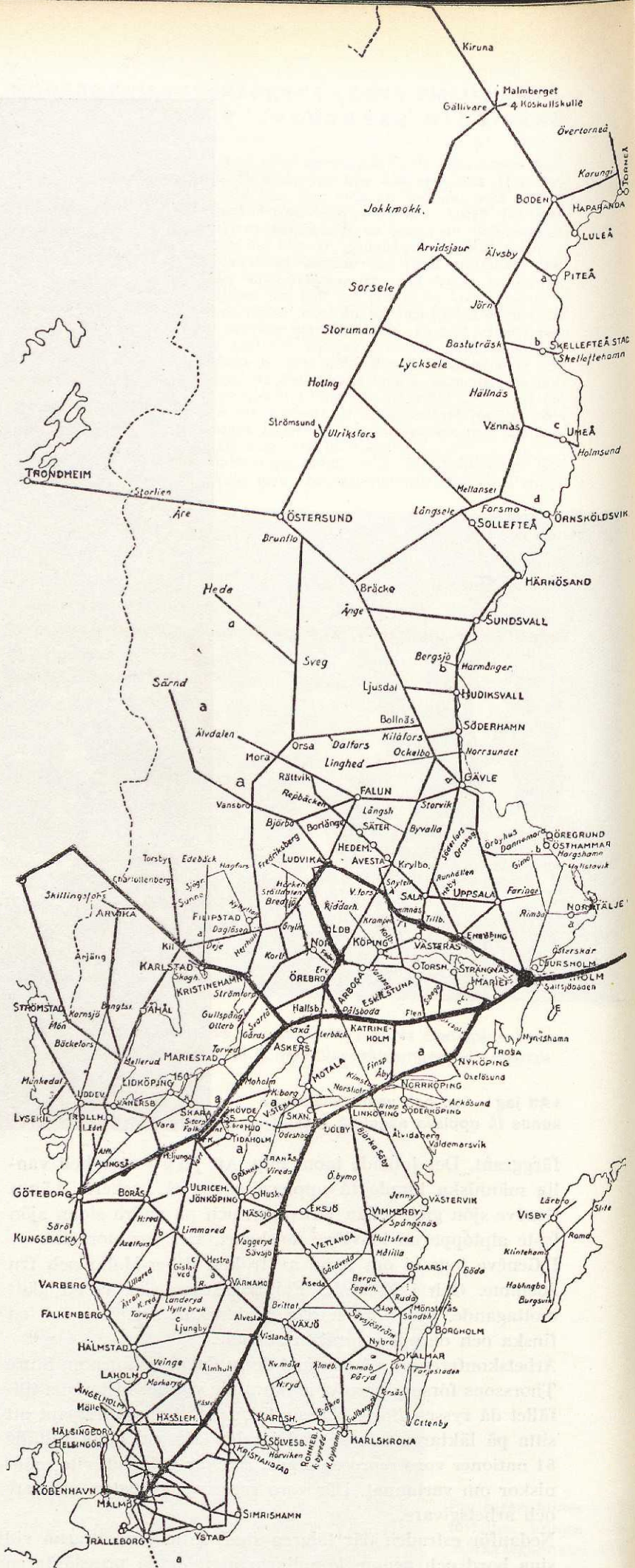
VI HÄLSA GÄSTERNA

Under flera år har Sverige varit föremål för särskilt intresse från politiska observatörer och nationalekonomer i andra länder. Ett av skälen härför är att en arbetarregering stört landet under världsdepressionens mörkaste tid, skriver i en längre artikel de engelska arbetarkvinnornas tidning, *The Labour Woman*, som sista tiden ägnat Sverige stor uppmärksamhet på grund av de engelska partikvinnornas resa hit. Det är också förenligt med svenska förhållanden, fortsätter tidningen, att en socialdemokratisk regering kan stödjas av såväl en oberoende frihetsälskande bondebefolkning, som en välorganiserad arbetarklass. Efter att ha berört regeringens insatser slutar tidningen: Sverige håller nu på att genomsyra demokratin med socialism. Lyckas det har den förverkligat något större än endast sitt eget program.

The Labour Woman är inte ensam om uppfattningen av Sverige som det lyckliga landet. — Det är som balsam att komma hit, yttrade en fransman häromdagen. Ni har så lugnt och fridfullt. Ni har ingen känning av oron ute i världen.

Vi har hört samma tal många gånger. För varje gång framstår allt klarare hur oändligt mycket som återstår att göra. Även om vi ridit ut krisen bättre än de flesta, även om vi har en regering, som i högre grad än de flesta andra har folket med sig, finns det fortfarande grupper i vårt land, som inte lever efter den standard vi skulle önska, finns det missförhållanden, som kommer samlevnaden att gnissla. Det är därför vi är rädda för det vackra talet. Det förleder så lätt till stagnation, vi är rädda att sjunka tillbaka i själv-tillräcklighet och bli kvar i de gamla fotspåren, att inte spanna oss till det yttersta för att gripa de möjligheter, som ännu inte låta sig fångas.

Våra engelska gäster vill se hur vi har ordnat med vårt undervisningsväsen, de vill besöka den svenska arbetarrörelsens folkhögskola Brunnsvik, och de kommer med stora förväntningar på vår sociala verksamhet. Våra ivrigaste förhoppningar är att de inte skall bli alltför besvikna. Vi vet att vi har brister att avhjälpa, att vi inte i alla avseenden står på höjdpunkten. Det är inte för att visa vad vi har gjort, och hur bra vi har det, som vi öppnar dörren för gästerna från andra länder. Det är med den ärliga viljan att söka kontakt, få utbyta erfarenheter och finna medel att stärka våra gemensamma intressen och strävanden, som vi hälsar våra engelska kamrater välkomna. När nu i sommar kontakten kommer att knytas fastare mellan de norska, finska, danska och svenska arbetarkvinnorna, är det därför inte för att isolera oss och dra en ring kring det "lyckliga Norden". Världens öde är ju dock även

Det är inte för att visa vad vi har gjort och hur bra vi har det, som vi öppnar dörren för gästerna från andra länder. Det är med den ärliga viljan att söka kontakt, få utbyta erfarenheter och finna medel att stärka våra gemensamma intressen och strävanden som vi hälsar våra engelska kamrater välkomna.

W E L C O M M E !

For several years political observers and economists in other countries have taken a special interest in Sweden. One of the reasons why is that a labour government has reigned the country during the darkest time of the world's depression, says *The Labour Woman*, which is the paper of the English labourwomen. Lately this paper has paid Sweden a great deal of attention because of the visit of the Englishwomen of the Labour Party.

Yet the *Labour Woman* is not alone in thinking, that Sweden is a happy country. — It is quite balsamic to be here, said a Frenchman the other day. No feeling of the troubles in the world. This we have heard before. And every time we can clearly see, how much there is left to do. Even if we have conquered the crisis better than many others, and even if we have got a government very much

---

vårt öde. Det orosmoln, som drar över Europa, kastar sin skugga även hit. Och när advokat Sonja Branting-Westerståhl håller sitt tal om krig och fascism under konferensen, är det efter önskemål från norskt kvinnohåll. "Kvinnorna får inte tro att vi är ovan stridsvimlet — tvärtom. Vi är under stridsvimlet", säger advokat Branting, och de orden är värda att hållas levande i vårt arbete.

Samtidigt som kvinnodagarna blir en den ljuvligaste semester med bussresor i Stockholms omgivning, båtfärder i skärgården, intressanta studier i olika sociala verksamhetsgrenar och konfrontation med mycket av det värdefullaste som huvudstaden äger, ligger alltså bakom den ett djupare syfte, en önskan att finna varandra i det arbete, som når över nationsgränserna. Det är oss därför en glädje och stolthet att även få ta emot en gäst från NF:s sekretariat, vilken kommer att informera oss om det aktuella arbetet i Genève.

För svenskorna från alla delar av landet kommer med all säkerhet konferensen i Konserthusen att få en betydelsefull inverkan på den kommande vinterns arbete ute i klubbarna. Föredrag kommer nämligen att hållas i våra viktigaste frågor just nu. Sålunda talar yrkesinspektrisen Kerstin Hesselgren om Kvinnorna och Nationernas Förbund, ledamoten av befolkningskommissionen fru Disa Västberg över ämnet Hur ordna vi för våra husmödrar och barn, riksdagsledamoten fru Olivia Nordgren redogör för barnpensioneringen och redaktör Kaj Andersson för husmödrarnas semesterfråga, varjämte fru Alva Myrdal talar om ekonomisk hjälp för hemmen och representanter från de olika länderna berättar om dessas ställning till frågorna. Sista föredraget blir det redan berörda av advokat Branting-Westerståhl.

Det är i den fasta förvisningen att de Nordiska kvinnodagarna i Stockholm 4—8 augusti skall förmå skänka deltagarna värdefulla och friska impulser och stärka samarbetet mellan kvinnorna, som vi hälsar gästerna välkomna och önskar att de utländska resenärerna måtte få samma utbyte av vistelsen här, som kommit vårt eget lands kvinnor till del, när de besökt något av de länder som komma att representeras här första veckan i augusti.

trusted, there are still many groups in our country with such standards of living, as we cannot tolerate. We are therefore afraid of those beautiful words. They can easily cause a stagnation, and we are afraid of lapsing into self-sufficiency and staying in the old footsteps, when we have to strain every nerve in order to work at things still undone.

Our English guests wish to see our education system, they will visit the people's high school at Brunnsvik, and they are expecting a great deal of our social work. Our hope is, that they will not be too disappointed. We know quite well our shortcomings, and it is not really in order to show things we have done, and the good conditions we are lucky enough to have, that we have invited guests from other countries. We do wish our English comrades welcome with a honest will to communicate, to exchange experiences and to hit upon expedients to strengthen our mutual interests.

When this summer the bond between the Norwegian, the Danish, the Finnish and the Swedish labour women will be stronger, we do not intend to be isolated and make a ring around "the happy North". The destiny of the world is our destiny. The clouds settled on Europe throw their shadows even here. When the lawyer Sonja Branting-Westerståhl is going to speak about war and fascism at the conference, this is the Norwegian women's desideratum. "The women must not believe, that we are above the confusion of battle — on the contrary. We are in the very midst of it", says the lawyer Sonja Branting, and these words we ought to remember.

At the same time as these days will be a marvellous vacation with omnibus-trips in the environments of Stockholm, boating excursions to "skärgården", studies of different social spheres of activity and of the most valuable things that the capital can afford, they have a stronger purpose: that we shall meet each other in that work, which lies high above the frontiers of the nations. With pleasure and pride we receive a guest from the secretariat of the League of Nations, who is going to inform us about the work of current interest in Geneva.

As to the Swedish women from the whole country, the conference in the concert-hall most certainly will affect the winter-work in our sections. We are going to ventilate our most important problems. The lady factory inspector Kerstin Hesselgren will speak about The Women and the League of Nations; the member of the Committee of Population Mrs. Disa Västberg: How do we arrange for our housemothers and children; the member of the Parliament Mrs. Olivia Nordgren: The Childrens Pension; and the editor Kaj Andersson: The Vacation-problem of the Housemothers. Mrs. Alva Myrdal will give an account of the economic support to the homes, and representatives from the different nations are going to show their attitude towards these questions. The last speech will be the above-mentioned by the lawyer Branting-Westerståhl.

Trusting that the Scandinavian women days in Stockholm the 4th—8th of August will give the delegates valuable and fresh impulses and strengthen the collaboration, we welcome our guests and do wish that the foreign travellers may gain as much here in Sweden, as our own women did in some of the countries, which will be represented here the first week of August.

Knuth Becker

EN MÄNNISKORÄTTENS STRIDSMAN I DIKTEN

I dag är han den mest läste diktaren i Danmark. Men innan erkännandet var det i många år endast ett litet fåtal, som visste att det existerade en dansk diktare vid namn Knuth Becker. Han fick själv bekosta utgivningen av sina böcker, och förtjänst blev det inte. I den lilla nordjutska staden Hjörning, där han bor, och där han är född, var han nog omtalad men det var mest av folk, som inte hade läst vad han skrivit, men hört andra berätta därom till skräck och varning.

När jag nu kommer till Hjörning, kan jag av strängt taget vem som helst få reda på var Knuth Becker bor. Det har pratats mycket i staden om hans hus kan man förstå. Det har skildrats i "Det daglige Bröd" (svensk översättning: "Vårt dagliga bröd", Tidens förlag), romanen varmed Knuth Becker fick sitt genombrott som diktare, och som är helt igenom autobiografisk.

Allt vad Knuth Becker har skrivit vittnar om en okuvlig skaparkraft. Han är en kämpande diktare, en människorrättens stridsman i dikten. I hans författarskap utgöra livserfarenheterna en eruptiv källa för gestaltning av brytningarna mellan de primära egenskaperna gott och ont. "Det daglige Bröd" handlar bl. a. om människors oförmåga att leva livet naturligt och deras okunnighet i barnuppfostran. Fortsättningen på denna skildring, "Verden venter", är en analys av felaktig pedagogik och demagogi. För "Det daglige Bröd" fick Knuth Becker den estetiske kritikens fulla erkännande, men "Verden venter" gav anledning till en del ånger över berömmet för den förra boken, men då var det för sent: "Verden venter" fick ännu fler läsare än "Det daglige Bröd" det är icke överdrivet att säga, att minst ett hundratusen av Danmarks lilla befolkning har läst den.

Den är ju också särskilt aktuell i en tid som vår. Den skildrar en dansk uppfostringsanstalt för tjugufem år sedan. Anstaltens pedagogiska principer voro precis desamma som fortfarande tillämpas i länder som Danmark och Sverige, vilket ju nyligen dokumenterats med avslöjandena vid uppfostringsanstalter. Våld i samband med rättskipning kan icke alstra annat än defekter, både hos dem, som utöva

— och hans hustru.

våldsrätten och hos dem, som äro föremål för utövningen. Ett faktum är, att personer med sadistiska böjelser i allmänhet ha lust att "förbättra" sina medmänniskor, och de äro tämligen lätta att skilja från uppfostrare med sunt tanke- och känsloliv, därför att de i motsats till dessa ersätta disciplin med tvång och övertygelse med våld. De, som uppfostras på detta sätt, få givetvis mer eller mindre samma mentalitet. I endast ytterst få fall skapar denna tvångsuppfostran sin logiska motsats i omutligt krav på förnuft, sanning och humanitet, som hos Knuth Becker, som själv varit ett offer för en brutal och även i andra avseenden felaktig uppfostran.

Knuth Becker är således ingen vanlig diktartyp. Att han ej heller är vanlig som människa framgår av hans båda självbiografiska böcker. Varför skickades han till en uppfostringsanstalt? Det får man reda på i "Det daglige Bröd"; den är visserligen en framställning av ett barns svårighet att enrollera sig i ett defekt samhällsliv, men den är tillika, och det är viktigare, sanningen om det och dem, som forma detta samhällsliv. "Det daglige Bröd" är icke blott en barnskildring utan fastmer en föräldraskildring. Barnet kommer till världen, föräldrarna äro dess ägare, barnet är därför deras egendom, det är dess plikt att vara så, som de önska. Föräldrarna bli kanske trötta på att tvinga barnet till pliktuppfyllandet, och så tillhandahåller samhället anstalter, där barn bli uppfostrade ut ifrån den synpunkten, att de äro vanartade, svårhanterliga.

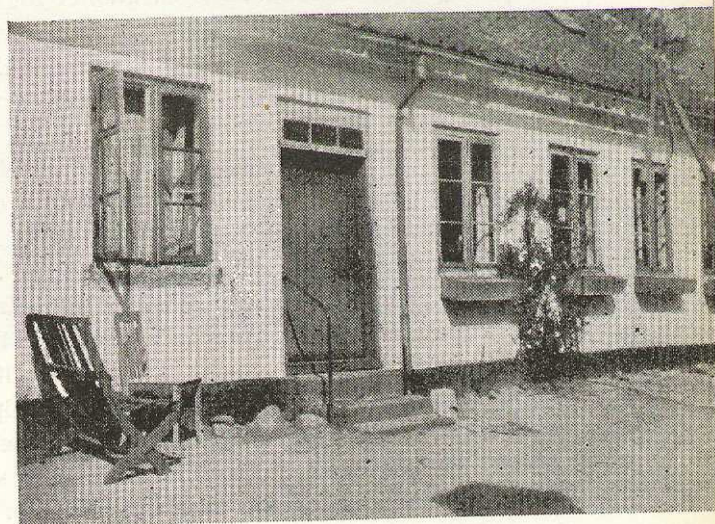
Under mitt samspråk med Knuth Becker anförtror han mig, att han, i anledning av de två böckerna blev anmodad att skriva om uppfostran. Han arbetade med ämnet en hel vecka, men måste avsäga sig uppdraget, ty han kom till det resultatet, att det finns ingen uppfostran, men väl det motsatta av vad uppfostran påstås skola vara. Vad är i själva verket "uppfostran" annat än våldsmakt? Först och främst brutal självhävdelse, som kräver andras självuppgivning och stundom tillintetgörelse. Som när föreståndaren för den i "Verden venter" skildrade uppfostringsanstalten faller på knä och ber till Gud om kraft att med grym tortyr straffa de barn, som han skall uppfostra.

Ett besök hos Knuth Becker blir ovillkorligen ett samspråk över detta ämne. Han är ingen mångordig man, han lyssnar lika gärna till andra som han talar själv. Hans röst är kroniskt hes, djup och mörk, men ehuru där också är något hårt och bittert i den, röjer den innerlighet. Samma intryck gör han med hela sitt väsen, sitt utseende, som man av olika orsaker fäster sig vid och blir betagen av. Som han är i sitt skildringssätt är han personligen: enkel, rättfram, omedelbar. Man tycker att börja med att han är både ful och vacker, men det dröjer icke länge, förrän hans inre väsenegenskaper dominera hans yttre. Ansiktet med de fasta dragen och den höga pannan under det vriga håret får ett uttryck av finhet och blidhet.

I Hjörning lever han nu sitt stillsamma familjeliv med hustru och tre söner. Han går icke ut på dagen, och endast få veta hur han ser ut. Ett tecken på att han vill vara inkognito är också en liten kvadrat på dörren utåt gatan efter en borttagen namnskytt. Han har blivit rädd för den berömmelse han ernått med sina böcker. Han har flera gån-

I biblioteket.

Exteriör av författarhemmet i Hjörning.

Knuth Beckers tre söner.

ger fått uppmaningar från en kalender över kända danska män och kvinnor att insända biografiska upplysningar, men vägrat, ty han vill inte riskera att bli struken igen, i händelse han skulle bli förklarad ovärdig att tillhöra den fina församlingen.

Jag kom in i Knuth Beckers bostad genom gården. Där ser man sig ovillkorligen nyfiket omkring, man har ju från läsningen av "Det daglige Bröd" bildat sig en tämligen bestämd bild av detta ställe. Man tänker på de i romanen så mästerligt skildrade människoöden, som levt sitt liv här: Den gamla tyskfödda mormodern, alltid bekymmersam, alltid tänkande på den lille dottersonen Kai, alias Knuth Becker, för vilken hon är den enda mänskliga hjälpen i livets svårigheter; hennes dotter, gossens mor, självrättfärdig, självupplöst; gossens far, före detta herrgårdsägaren, numera agenten och handelsmannen, religiöst och moraliskt ortodox, men med knäckt självbevarelsedrift. Det står i romanen om dessa människor, att när de tala med varandra, är det alltid om gångna tider och om vad de mistat. De grundlade gossens liv med sina krossade illusioner, sin bittra resignation, sina många komparationer för ett förfelat liv i moraliskt tvång, som i själva verket var omoral, i enfaldig religiositet, som dräper själslivet, i förnuftsvidrighet och onatur. Bland dessa människor fick Knuth Becker sina första stötar i en värld, som blev mera invecklad och obegriplig, desto mer han lärde känna av den. Det skildras i "Det daglige Bröd" hur han och hans lilla syster en dag komma för sent till matdags. På faderns fråga, var de ha varit, avger han det för barn typiska svaret: "Ingenstans". "Nu kan ni gå upp och lägga er . . . varsågod!" säger deras far. Och modern tröstar dem: "Ja, den som inte kommer till maten, han får ingenting på faten . . . det sa min far alltid, och vi fick guhjälpe mej smörj på köpet". Fadern hjälper sin hustru med trösten: "Det ska lillasyster och Kai också få." "Synt på all den gode gröt", och "den väder var så fein", försöker mormodern att medla, men det går inte: "Hm, olydnad kan aldrig ursäktas . . . ger Gud oss vackert väder, så är det bara en orsak till att tänka på våra plikter . . . Det är som Märten Luther säger . . . hm . . . vi bör lära barnen lydnad mot oss själva för att lära dem lydnad mot deras Gud och fader". Sådan var den uppfostran, som slutade med, att gossen skickades till en uppfostringsanstalt. På anstalten blev det uppfostran med fanatisk kristendom, tortyr och straffarbete.

När jag nu ser den vitkalkade boningslängan i solskenet, ligger den där som en tindrande idyll. Den beklämmande stämning, som ruvar över det i "Det daglige Bröd" skildrade barndomshemmet, finner man icke här, där Knuth Beckers tre pojkar leva sitt barndomsliv. En hel del i huset har blivit annorlunda, sedan Knuth Becker skrev den roman, som gjorde honom till Danmarks mest läste författare. Och varmed han även blev en i Hjörning läst författare. Vilket han icke väntade sig. "Hade jag tänkt på det", sade han, "kunde jag kanske skildrat en del i 'Det daglige Bröd' på annat sätt". Han hör till dem, som endast kunna arbeta i sträng isolering, vilken också är i någon mån självdisciplin. Han köpte i fjol för några tusen kronor en gammal förfallen herrgård med tillhörande liten park, han renoverade ett par av rummen och flyttade in med sin familj, men det gick inte att arbeta där, naturen utanför med sina fält

och skogar och sjöar lockade honom bort från skrivbordet. Han måste tillbaka till den smala gatan i Hjörning, där han är tvungen att stänga in sig. Detta förhållande är i flera avseenden typiskt för Knuth Becker. Det innebär bl. a. att han, som varje litterär konstnär, vilken är både känslöbetonad och förnuftspräglad, och som icke går på ackord med det mänskliga, måste arbeta mycket med sitt stoff, brottas med det. Det kan sägas, att även om han endast lever med hela sitt jag vid skrivbordet, så måste han tvinga sig just till det.

Vi sitta nu i hans arbetsrum och tala om litteratur. På hans bord ligger manuskriptet till en dikt om vår tid och dess människor. Den är typisk för hans säregna förmåga att uppfatta och återge det lilla och till synes obetydliga i samband med det ofantligt stora, det ödesdigra.

Det mörknar över jorden
av olja, järn och stål.
Dock varje natt vi sover
med nästa dag som mål.

Vi äter dagligen med gaffel,
vi nyttjar riktigt kniv,
det är som kan ej stannas
vårt gråa förskottsliv.

Vi ber om mera uppskov
med ömklig hustermin,
men världsdöd tätt omkring oss
ser på med giftigt grin.

Vi säljer tyg från diskar,
och kött från salubord,
och djävulen hörs viska
om mord och gas och blod.

Och barnen läsa psalmer
om himlens glada glam,
vi nickar självbelåtna,
vi jordens offerlamm.

Lyft grubblarpannan, broder,
och se hur det är ställt.
En meter längre nere
där knorrar ju din svält.

Ack ja, med kniv och gaffel
vi är på brottets stig.
Se, människan skall mättas,
och det är blodigt krig.

Innan vi skiljas, diskutera vi, vad som i dag kan och skall göras för att motverka reaktionära krafter. Det är människan, som är i fara i dag. Knuth Becker uttrycker det på sitt sätt: "Det är en skräpiga affär att vara människa i dag. Han uttrycker det också i denna vers:

Ja, tack och lov för livets gåva,
Allskapelse, du liv, ej död.
Men varför skall på brodergravar
vi så vår säd till dagens bröd?

Oscar HEDBERG

SOCIALDEMOKRATIN TIGGANDE VID KYRKANS PORT?

VI MÅSTE BRYTA OSS UR DET RELIGIÖSA KLICHÉTÄNKANDETS RAM OCH BÄRA VÅRA BÖRDOR SJÄLVA

Många tecken tyder på ett nyvaknande intresse för kristendomen även inom arbetarrörelsen. Till partikongressen nästa år har i ett flertal motioner yrkats på en revidering av partiprogrammets punkt om religionsfrågan.

Då Morgonbris anser denna fråga vara av utomordentlig betydelse för arbetarrörelsen, ha vi vänt oss till d:r Alf Ahlberg som kanske mer än någon annan känner både arbetarrörelsens psyke och kristendomens väsen, för att få ta del av hans tankar och erfarenheter.

— De motioner om ändring av den punkt i partiprogrammet, som rör inställningen till religionen, känner jag icke i detalj. Emellertid torde man kunna utgå från att de vittna om ökat intresse och ökad förståelse för kristendomen.

För min del tror jag emellertid icke att programmets bokstav på denna punkt behöver ändras. Först och främst visar erfarenheten, att man icke bör tillmäta ett partiprograms formuleringar alltför stor vikt. För det andra synes mig uttrycket "religionen en privatsak" alltjämt fullt tillräckligt, under förutsättning nämligen att det tolkas rätt och att däri icke inlägges skymten av religionsfientlighet. Jag erinrar om att Branting redan så tidigt som 1903 framhöll att det måste tolkas så och bestämt varnade för anti-religiös agitation.

Redan av taktiska skäl vore en sådan oklok. Religionen har starkt grepp om stora massor av vårt folk, och det är enligt min mening dåliga teckentydare, som föreställa sig, att detta grepp blir lösare. Arbetarrörelsen behöver för sina strävanden stöd från dessa grupper och skulle begå en oerhörd oklokhet genom att stöta dem ifrån sig. Jag kan icke anse något rimligt skäl i världen varför det skulle bestå någon klyfta mellan god socialism och god kristendom. Att arbetarrörelsen på ett tidigare stadium i vissa länder, även i vårt (i England har som bekant förhållandet från början varit ett helt annat) kommit i konflikt med religionens officiella representanter är en sak för sig, som har sin förklaring i dessas inställning till arbetarrörelsen. Men läget är numera ett helt annat. Arbetarrörelsen måste lägga bort misstänksamheten, surheten och överlägsenheten mot de kristna, som vilja gynna dess syften. De äro icke få. Det bör vidare vara klart att de idéer, för vilka denna rörelse kämpar äro skott på den kristna kulturens träd. Om också det historiska sambandet ofta fördunklats, är det ingen tillfällighet, att socialismen framträtt just i de kristna länderna. Demokratiens grundläggande idéer — människovärde och gemenskapskänsla — bottna djupast sett i kristen åskådning.

Man torde emellertid kunna säga att kyrkan försuttit sin tid, hon har fastnat i en formel. Hon kan inte tala nutidsmänniskans språk och är inte lyhörd för nutidsproblemen. Nu skall det inte förnekas att kyrkans män här har en svår ställning; det är inte så lätt att rycka in tidens frågor och problem i en predikan utan att det kan bli svåra konflikter och efterräkningar.

Men vad beträffar Förbundet för kristet samhällsliv är det

Rektor Alf Ahlberg.

svårt att förstå, varför det skall mötas med misstänksamhet. Ty här finns ju den sociala förståelsen för arbetarnas problem samt en vidsynthet, öppenhet och ärlighet som är ganska ovanlig. Därför borde den mötas av större förståelse från arbetarrörelsens sida. Ty den är mäktig att tillföra rörelsen nya andliga krafttillskott.

D:r Ahlbergs artiklar om kristendomen — nu senast i Studiekamraten — har fattats såsom en personlig deklARATION. Vilken inställning har d:r Ahlberg till kristendomen? — Att i få ord försöka klargöra den är lite svårt.

Kristendomen är icke något intellektualistiskt och teoretiskt system utan en symbolik, och såsom sådan vill jag tro den djupaste och allmänmänskligaste som historien känner. Intellektualismen hade gått oss så djupt i blodet, att vi glömt symbolernas roll i livet. Nu är situationen en annan. Vetenskapen har inträtt i ett skede av kritisk självbesinning. Religionens och vetenskapens livsområden ha börjat klarare avgränsas från varandra. Till den som tror, att t. ex. Gudstron kan vetenskapligt vederläggas, nöjer jag mig att säga: kan ni "vetenskapligt" vederlägga Beethovens nionde symfoni eller Michelangelos takmålning? Lika litet lär det gå att vetenskapligt vederlägga den religiösa symboliken. Jag uttrycker mig troligen här obegripligt för de flesta. Men saken skulle kräva en långt mera djupgående utredning än jag nu kan prestera.

— Utan att vara vad man kallar en "troende kristen" hy-

ser jag för kristendomen den varmaste sympati och är övertygad om att det bästa i västerländsk odling hänger samman med den. Och något av det vackraste och ädlaste jag sett i livet, har jag sett hos kristna människor. Redan av det skälet kan det icke falla mig in att sälla mig till belackarnas skara. Jag förnekar icke de synder den kristna kyrkan har på sitt samvete, men låt oss för det första icke förväxla kyrka och kristendom, och låt oss för det andra inte glömma räkningens creditsida. Den förtjänade kanske talas litet mer om.

— Oxfordrörelsen tycks ha fått ett grepp om speciellt den akademiska ungdomen. Är den manne en kristendom avpassad efter ett visst skikt i samhället?

— Jag känner den för litet, ehuru jag läst en del om den och även sett en skymt av dess verksamhet i Norge på nära håll. Men syftar den till att för en gång skall göra allvar av kristendomens läror i livet — och det är såvitt jag förstår kontentan — så låt oss icke vara sura mot den. Det är lätt att förlöjliga, häckla och negera. Alla stora rörelser — arbetarrörelsen icke undantagen — har sina löjliga sidor. Men varför skall man för den skall förbise det positiva och bärkraftiga.

Jag tror icke på de mer eller mindre "marxistiska" förklaringarna, att det är de sista dödsryckningarna hos en klass i upplösning, som från verkligheten flyr in i religionen. Åtskilligt vore att säga om denna enligt min mening ytterst verklighetsfrämmande inställning till saken. För det första är medelklassen så långt ifrån någon klass i upplösning att nutidens kanske viktigaste sociologiska företeelse just är medelklassens uppvaknande till ökad självmedvetenhet. För det andra har man betydligt överdrivet Oxfords "överklassprägling". Det är sant att rörelsen medvetet inriktar sig på att vinna de ledande skikten i samhället, men detta är just för att kunna utöva desto starkare inflytande på samhällslivet i dess helhet.

Låt oss göra det groteska tankeexperimentet, att hundra av Europas ledande statsmän grepos av rörelsen. Det skulle ha vissa konsekvenser för de internationella förhållanden, som nu överallt hota gå i baklås. Jag medger det — tankeexperimentet är groteskt.

Till sist: vad är det man egentligen ständigt förebrår de kristna? Att de visa för stor människokärlek, för mycken osjälviskhet, för mycket offervilja, för stor respekt för personlighet och människovärde, att de uppträda som de fridstiftande på jorden och brinna av nit för rättfärdigheten? Väl knappast detta — snarare det motsatta. Vad förebrår man dem alltså? Att de äro kristna? Nej, att de äro — för litet kristna. Stormklockan och Ny Dag med sitt något entoniga och sövande skall på kristendomen visa i grunden kristendomen vida större heder än de själva förstå. För övrigt kan en människa ha vilken uppfattning som helst. Det är inte fråga om ett blint accepterande av kristendomen, men inte heller om ett ytligt avfärdande. Vår uppfattning måste vara objektiv och inte bara grunda sig på vad kristendomens motståndare ha att anföra. Vill vi känna den, vill vi få en egen uppfattning av den måste vi gå till dess egna källor. — Hur opponerar vi oss inte mot dem som bedöma arbetarrörelsen efter motståndarnas tolkning? Kräva vi ärlighet i ena fallet måste vi också göra det i andra. Tron på ett liv efter detta behöver inte vara avgörande. Det är huvudsakligast frågan om en fördjupad känsla för det andligas verklighet och värde i livet som nutidsmänniskan

i högsta grad behöver om hon skall kunna bli en god och sann samhällsmedlem.

Jag är på det klara med att vad jag här sagt på vissa håll anses mycket "reaktionärt". Det bekymrar mig emellertid inte det bittersta. Om något ord är missbrukat i vår tid, så är det ordet "radikal". Jag tillhör emellertid icke 1884 års män, vilka ju bruka kalla sig själva "radikala". Och de få gärna kalla mig "reaktionär" bäst de behaga.

RELIGIONENS PATENTNYCKEL

För några veckor sedan, den 1 juli, inföll tredje böndagen, då vi enligt svenska statskyrkan skall offra för hedningarnas omvändelse. Och i kyrkorna landet runt singlar slantarna ned i kollektbössan på det att en missionär må utsändas för att omvända de stackars hedningarna till den lära vi själva under så många århundraden bekänt och förkunnat och för att göra dem lika civiliserade som vi.

De stackars okunniga svartingarna där nere, långt från all "ära och redlighet"! De skulle inte ens veta vad en gasmask var för något, om de inte först bleve delgivna den kristna civilisationens fördelar och välsignelser.

När man ser sig om i den s. k. kristenheten just nu, så önskar man nästan att tidens hjul kunde rulla tillbaka, att världen kunde avkristnas, att vi alla kunde återföras till det oskuldstillstånd, som hedningarna lever i, dessa som "icke hava lagen, men ändock göra det lagen bjuder".

Världen har gått ohjälpligt i baklås, alla våra fina och beprövade patentnycklar till trots. Var och en rekommenderar sin nyckel som den enda räddningen.

Religionens patentnyckel är den som i situationer som dessa kommit flitigast till användning. Även nu skyndar man ivrigt till för att erbjuda dess tjänster. Även inom det socialdemokratiska partiet är krafter i rörelse för att åstadkomma en förnyelse genom att "kristna demokratin", som det heter i en liten bok "Kristen Socialism i det politiska och sociala livet", som just utkommit. Den är skriven av ombudsmannen i Sveriges kristna socialisters förbund, Josef Wickman. På frågan "Varför har demokratin tappat tänderna?" svarar han att det är på grund av boskillnaden mellan socialismen och den kristna religionen. "Kyrkan måste bli det medel, varigenom ett bålverk kan resas mot de ödeläggande flodvågor, som nu rulla över världen." Socialism och kyrka måste ingå förmälning, det är socialdemokratins enda räddning, anser författaren. Och i boken citeras d:r Alf Ahlberg: "Faktiskt har demokratin som helhet sällan såsom nu stått som hjälpsökare vid kyrkans port. Läget öppnar märkliga utsikter."

Är det verkligen så? Blickar socialdemokratin än en gång förhoppningsfullt upp mot kyrkans kerubimprydda predikstolar och tror att det förlösande ordet skall komma därifrån? Har det någonsin kommit därifrån? Kan överhuvud taget en organiserad tro, en systematiserad religion med dess fixa och färdiga trossatser förmå lösa, verkligen lösa, en individs eller en tids problem? Kyrkan har skänkt tröst, ödmjukhet, "kraft att bära" lidandena och svårigheterna, men har den löst, verkligen löst, ett enda problem? Har den lärt människan att finna den verkliga orsaken till hennes egna och världens lidanden d. v. s. har den lärt henne att själva tänka och förstå? Nej, ty vad en religion, åtmin-

stone av den kristna typen, först och främst fordrar är tro. Tro, icke på oss själva och våra egna inneboende krafter, utan på en makt utanför oss, en allsmäktig Gud, en frälsare med makt att förlåta synder och avlyfta bördor. "Själv, ack själv förmår jag ingenting, endast du kan hjälpa", är det inte grundtonen i all massreligion, enkanterligen den kristna? Och om man århundrade efter århundrade intalar både sig själv och andra, att kraften, lösningen icke är att söka hos oss själva, utan hos någon annan, är det då underligt att vi till slut står där utan förmåga att reda upp någonting? Tro på en viss religion, på försöningsverk, ställföreträdande offer o. dyl. kan aldrig någonsin befördra människans egen förståelse av livet och dess lagar.

Tanken har gudilov varit fri på det vetenskapliga området, sedan detta äntligen frigjordes från religionens bojor. Därför är vi där naturkrafternas mästarer, vi har där gått framåt och gjort oss till herre över naturens hemligheter. Men på det andliga området har tänkandet varit kedjat fast vid religionens påle och man har icke vågat röra sig utanför den sfär, som begränsas av kedjans längd. Därför att vi andligen ej vågat tänka fritt, rädda som vi varit att gå miste om alla trons fördelar, står vi där nu utan förmåga att kunna reda upp de andliga, moraliska och samhällsliga problem, som stänger oss inne på alla sidor.

Måste vi verkligen ge oss ut på trons marknad för att välja bland vad där bjuds? Nog finns det att välja på. Trons många standardvaror tillhandahållas i rikt urval av de olika varuhusen — kyrkorna, de många religiösa samfundet. De levererar färdiga trosuppsättningar åt omöblerade själar, alltifrån den enkla "läsarens" grovhuggna möblemang till de finare teologiska systemens eleganta salongsmöbler. För den som ej själv vågar tänka eller som är för bekväm att göra det finns många möjligheter. Det är bara att titta i skyltfönstren och välja det som passar. En systematiserad religion, hur utomordentliga dess trossatser och bud än må vara, stympar människans fria tänkande, hennes förmåga att skörda frukterna av, att förstå, att lära av sina misstag. Läran om synd, nåd, förlåtelse och frälsning genom en annan har gjort mer ont i världen än några andra begrepp. Ingen, inte ens den uslaste bland varelsor, vill i tid och evighet leva av nåd, utan någon egen förståelse, utan förmåga att hjälpa sig själv, utan att kunna genomskåda och reda upp sina egna problem. Och det finns inga andliga masslösningar på mänskliga problem. Var och en av oss måste använda sin egen förståelse, hur rudimentär den än av brist på tillfälle till utveckling må vara. Rädslan för döden och vår ängsliga omsorg att försäkra oss för evigheten har gjort att vi vänt blicken från jorden och dess besvärigheter. Kyrkorna har fungerat som stora, väldiga försäkringsanstalter, där människorna har kunnat försäkra sig för evigheten. Som tribut har de fått erlægga tro och sitt eget tänkande. "Försäkringsanstalten Trygg", skulle det träffande kunna stå ovanför varje kyrkdörr. Ett är säkert: vi har köpt vår evighetstrygghet med jordiskt kaos. Om det var någon, som fullt insåg det fördärvbringande i systematiserad religion, så var det Kristus. Han var en av alla tiders största revolutionärer och han vände sig med bitande ironi mot tidens religiösa dogmtänkande, hur rättfärdigt, hur fromt, hur strängt moraliskt det än var. Han blev ju också i sinom tid dömd för sin antireligiösa propaganda av dem, som då hade försvaret om den gängse reli-

gionen om hand. När man vet det, är det då inte ironi över all ironi, att vi skapar religiösa klichéer just av hans liv och ord, som vi sedan bollar med. Och att vi skall använda just hans död som en patentnyckel, varmed vi löser vårt livs problem. De sanningar han levde och led sig till, använder vi som buteljerad andlig medicin i alla trångsmål. Men tron på en annans verk och liv, hur sublimt det än må ha varit, kan icke trolla bort våra svårigheter och problem. Religionen, kyrkan är det enda som kan ena världen och utgöra ett bålverk mot det onda i tiden, ropas det nu. Finns det på jorden något som så haft förmåga att söndra människorna som religion? Även en obetydlig skiftning i tros-läran har varit nog att ge upphov till en ny fälla, att ställa broder mot broder. Att ena världen genom kyrkan — därmed menas att packa in alla världens själar i samma fälla. Likrikta deras tänkande, göra hela jorden till en jätterabatt, där endast en sorts blommor växer. Och över allt detta skulle Kristus trona som en andens Mussolini. Kan man göra honom större otjänst? Ty han var dock en människa, som tänkte själv, som vägrade att låta sig likrikta även om det skulle leda till döden för honom själv. Vi måste liksom han ha mod att bryta oss ut ur det religiösa klichétänkandets ram, vilket icke är lätt efter århundradens vana.

Om det nu är sant, som en representativ man inom der socialdemokratiska rörelsen säger, att vi står utanför kyrkans port och tigger, så låt oss inte utan vidare gå in, utan istället slå oss ned på kyrktrappan och ta oss en funderare. Vi har alltid uppmanats att lägga våra bördor på andra och starkare skuldror. Men i verkligheten har ingen burit dessa bördor åt oss. De har i stället hopats och hopats tills de tornat upp sig till det jätteberg, som nu hotar att störta sig över oss. Och om vi närmare undersöker varav detta jätteberg består, skall vi antagligen finna att en god portion därav är våra egna olösta problem, som vi skjutit undan istället för att själva söka lösa.

Är det verkligen så oerhört svårt att förstå, om vi är vilgen vill, varför världssituationen idag är som den är? Kan vi verkligen inte finna fröen därtill inom oss själva? Hatet, finns det inte hos oss? Obroderligheten, finns den inte där? Självhävdelsen? Avundsamheten? Girigheten, begäret efter ägodelar, efter den egna säkerheten först och främst, finns de där inte? Intoleransen mot oliktänkande, är den oss främmande? Är det icke allt detta som just är drivkrafterna i det drama, som nu utspelas mellan nationerna? Om vi nu finner allt detta inom oss själva, är det då verkligen nödvändigt anlita kyrkor och religioner för att få lösning av problemen? Ligger icke lösningen på mycket närmare håll?

Vi måste börja tänka själva, frimodigt och utan fruktan, hur trevande och svagt det än må bli i början.

Livet är icke någonting ont, någonting vrångt och farligt, någonting att vara rädd för och söka fly bort ifrån, om vi bara försöker förstå det. Det rymmer allt, som kan göra världen till en ljuvlig plats att dväljas på för oss alla. Men vi har låtit oss bedragas på vår förstfödslorett, vi har låtit oss skrämmas att tro, att det måste vara en jämmerdal och att den verkliga lyckan icke står att söka här och nu. Men det är fel. Den finns ingen annanstans att söka och det ligger i vår egen hand, icke i någon annans, att göra den till vår.

INKA

morgonbris
extraupplaga

DEN NYA

familjen

— DET NYA SAMHÄLLET

VAD TÄNKER KVINNORNA,
VAD KÄNNER MÖDRARNA?
HUR SORJER DE FÖR SINA BARNES FRAMTID?

MÖDRAVECKA I SEPTEMBER

Allt står icke rätt till i svenska samhället. Senaste tidens händelser visar det blott alltför tydligt. Fallet Norrgård är blott ett exempel.

För att göra klart för sig vad de försummat och vad de genom samfällid aktion skulle kunna göra samlas Sveriges kvinnor i september till en MODRAVECKA

MORGONBRIS EXTRATIDNING DEN NYA FAMILJEN

I slutet av juni utsläpptes genom en del av den socialdemokratiska pressen en tidning, som direkt riktade sig till kvinnorna. Tidningen tilldrog sig stort intresse, citerades i Stockholmspressen och har, när detta skrives, gått ut i den enastående upplagan av 120.000 exemplar. Varje dag rekvideras många hundra tidningar från klubbarna ute i landet, det är inte ovanligt att den första sändningen går åt så hastigt att kommissionären vill ha en ny. Allt tyder på att den sista tidningen i vår jätteupplaga snart lämnar Morgonbris lagerlokal för att hamna i någon annan del av vårt avlånga land.

Vad var då meningen med att hux flux skicka ut en sådan tidning. Det är önskan att kunna gripa de kvinnor, som ännu stå passiva vid sidan av samhällsarbetet. Norrgårdsaffären blev utgångspunkten. I hela landet sjöd indignation och avsky över de ohyggligheter, som blottats, en måttlös häpnad över att vår tro på oss själva som en human och upplyst nation slagits i spillror. När Den nya familjen tog upp skyddshemshistorien, var det icke för att stämma in i den anklagande kören mot de närmast skyldiga. Fallet Norrgård var blott ett exempel på de missförhållanden i samhället, till vilka även kvinnornas — mödrarnas likgiltighet bär skulden. Det är denna likgiltighet vi ville komma till livs.

Vad göra då kvinnorna, vad tänka de på, hur känna de, hur reagera de i fall som dessa? frågar tidningen. Läser man veckopressen kan man få den uppfattningen att den svenska kvinnans huvudsakliga intresse är borddukning, avmagringskuror, babyutstyrselar och societetens trousseauer. Sida upp och sida ned med pjolt, som håller kvinnorna sovande och fyller deras sinnen med så många oväsentliga ting, att de förlora sikten på de verkliga problemen.

STYRS VÄRLDEN AV KVINNORNAS LIKGILTIGHET?

MORGONBRIS OCH KVIN-
NOFÖRBUNDET VILL GE
KVINNORNA NYA VAPEN

Men bilden av gossen på skyddshemmet, som dog av stelkramp därför att husmodern vägrade förbinda hans sår, skulle ju onekligen verka obehaglig på läsekretsen, då däremot bröllopsutstyrselar äro ljuvligare ting, som icke behöva väcka någon ur hans angenäma slummer.

Är icke denna undervärdering en skymf mot Sveriges mödrar? Våra dagars husmor måste väl vara av annat kynne. Och är hon det inte måste hon bli det.

Våra organisationer har i Den nya familjen fått ett effektivt medel att väcka kvinnornas ansvarskänsla. Nu när höst-offensiven snart börjar, bör detta agitationsmedel utnyttjas och spridas. Förutom den redan nämnda artikeln finns en intervju med advokat Eva Andén om missförhållanden i det nuvarande äktenskapet, en appell från kvinnorna i befolkningskommissionen, en artikel om ungdomsligorna och dessas sammanhang med problemet fritidens användning, vidare reflexioner kring prinsbröllopet, riksdagsjubileet och mors dag, en stridssignal om barnträdgårdsverksamheten, och en verkligt rolig och tankeväckande uppmaning från en "storhusmor" till de svenska husmödrarna att bli mera "lätsinniga" och ta itu med det gamla hushållssystemets värsta avigsidor. Slutligen ifrågasattes hållbarheten i den allmänna uppfattningen att frågor om andliga ting gå över kvinnans horisont och att hustrun inte är i stånd att följa mannen i hans ideella kamp, utan tvärtom blir förtryckarens medhjälpare i försöken att knäcka hans motstånd och underminera hans omutlighet och mod att möta döden för rättens och frihetens sak.

Alla dessa artiklar är aktuella och intressanta inlägg i dagens debatter och dessutom rikt illustrerade.

VILKEN SVENSK MAMMA GER BÄSTA SVARET?

Tidningen har tillkommit genom samarbete mellan försäkringsbolaget Folket och Morgonbris. Tillsammans vilja vi

nu utröna hemmens möjligheter till en effektiv barnförsörjning. Alla de uttalanden, som hopats på tidningsredaktionerna i befolkningsfrågan visar att det är mycket som allmänheten har på hjärtat. För att få fram de värdefullaste synpunkterna har därför rundfrågan ordnats som en pristävling för Sverges föräldrar, närmast mödrarna. De tillställas i tidningen ett frågeformulär, vari de skall berätta om hur de ordnat för sina barns vård och fostran, samt i vad mån de kan trygga deras framtid.

För att möjliggöra för alla Morgonbrisläsare att delta i denna tävling, följer här nedan frågorna, som kan besvaras på vanligt papper och sändas till Morgonbris senast 1 september. Priserna för de bästa svaren äro tio, det högsta på hundra kronor och de lägsta på 15.

- 1) Huru många barn finnas i familjen?
a) Gossar? b) flickor? c) deras ålder?
- 2) Mannens anställning?
- 3) Årsinkomst? Därav naturaförmåner?
- 4) Om Ni själv har förvärvsarbete: a) Dettas art? b) Årsinkomst? Därav naturaförmåner? c) Vem sköter hemmet och barnen under Edert arbete borta? d) Lämnar Ni barnen till barnkrubba eller liknande institution?
- 5) a) Huru stor är familjens bostad? Antalet rum? b) Kan varje barn beredas egen sovplats?
- 6) Huru stora äro årskostnaderna för barnens försörjning:
a) Föda? b) Kläder? c) Skodon? d) Skolgång? e) Sjukvård? f) Övriga kostnader?
- 7) Syr Ni barnens kläder själv?
- 8) a) Huru har Ni ordnat omvårdnaden för barn före skolåldern? b) Huru är kosthållet ordnat för dessa?
- 9) a) Huru är kosthållet ordnat för barn i skolåldern? b) Ha de någon sysselsättning vid sidan av skolarbetet? c) I så fall, användes inkomsten helt eller delvis för familjens utgifter?
- 10) Har Ni några särskilda planer angående barnens framtid?
- 11) a) Huru har Ni (och Eder man) tänkt Eder barnens fortsatta utbildning? b) Hur har Ni tänkt Eder kostnadsfrågan ordnad?
- 12) Meddela här nedan Edra övriga erfarenheter, synpunkter och önskingar angående vård, fostran och försörjning av barn!
- 13) För Ni regelbundna anteckningar om familjens inkomster och utgifter?
- 14) Angiv huru familjens utgifter ungefärligen fördela sig:
a) Bostad? (inklusive lyse och bränsle). b) Föda? c) Kläder och skodon? d) Försäkringsavgifter? e) Medlemsavgifter o. d.? f) Nöjen? g) Övriga kostnader?
- 15) a) Vilka försäkringar finnas i Eder familj (liv-, brand-, olycksfall m. fl.)?
- 16) Angiv särskilt de livförsäkringar, som finnas: a) För familjeförsörjaren? b) För övriga familjemedlemmar (inkl. studie-, arvsförsäkringar o. d. för barnen)?
- 17) Vilka ytterligare försäkringar anser Ni behövliga för att trygga familjen?
a) Livförsäkringar? b) Andra försäkringar?

Namn och adress.

Svaren, som inkommit är mestadels utförliga. Ofta medföljer ett brev, där man utvecklar sina önskemål vidare. — Näringsbringande föda som oskummad mjölk, smör, ägg, frukt samt varma kläder för barnen så att de slipper sitta inne när andra barn tumlar om i snön. Om tiderna kan bli sådana att min man får ett stadigvarande arbete är vår gemensamma önskan ett eget hemman på 2—3 kor, så att pojkarna kan få lära sig varjehanda göromål, och så att de kan få ett eget rum att sova i utan att bli störda. När man har många barn och ett enda rum får man ju stöka rätt mycket långt ut på nätterna, skriver en förständig mamma. En annan drömmer också om en bättre bostad — men när vi hör på någon ledig, som förefaller att vara bra blir det alltid detsamma: "Det kunde nog gå om ni bara inte haft sex barn." Jag brukar säga att det är för barnen vi skulle vilja ha den bättre bostaden.

Behovet av bostäder och sängplatser är vad man påpekar utöver frågeformuläret. Och nog kan man förstå att till och med fyra rum kan te sig otillräckligt för den hufvudsaken, som berättar att han har tretton barn och väntar det fjortonde. De får börja på fabriken när de fyllt fjorton år — om det går att få arbete förstås.

Svaren avspeglar skiftande levnadsförhållanden och bli ett värdefullt förstahandsmaterial vid en befolkningsundersökning. Men förutsättningarna är att de bli så många att enhetliga slutsatser kan dragas ur dem.

MÖDRAUPPBÄD I SEPTEMBER

Varje missförhållande i samhället angår kvinnorna och kan avvärjas av dem. Det finns flera röstberättigade kvinnor än män, det sitter kvinnor i skyddshemsstyrelser och barnavårdsnämnder. Den franska nationalekonomen d:r André Siegfried skriver om de amerikanska kvinnorna: Vad de åstadkommit i socialt hänseende och i välfärdsåtgärder visar att de häri ha ledningen. Nästan alla förbättringar beträffande skolväsen och social hygien ha utförts av kvinnor utöver hushållssysslorna. Här i Sverige har vi mera okomplicerade förhållanden, vi ha föreningsvana och duktiga kvinnor. Här skulle kunna uträttas mycket, om det stora flertalet finge klart för sig att de ha makt att ingripa. Fallet Norrgård har blottat en förfärande försummelse och likgiltighet inför svenska barns behandling och uppfostran. Det är nu meningen att med detta fall som utgångspunkt väcka mödrarnas ansvarskänsla genom att under en veckas tid på en bred front låta dem konfronteras med detta ansvar, göra klart för dem vad de försummat och vad de genom samfällid aktion skulle kunna göra. Propagandan skulle ske dels genom en press- och affischkampanj, dels genom en hel serie radioföredrag, som från olika sidor belysa föräldrarnas och samhällets ansvar. Över hela landet bör deltagande och anordningar för denna vecka planeras, inom alla kvinnliga läger bör intresset spridas och dessa dagar bör kunna bli upptakten till ett kvinnornas målmedvetna arbete för att rasera medeltidsförhållanden och bygga upp ett tidsenligt samhälle.

“Det är inte sant, att den politiskt intresserade husmodern försummar sitt arbete. Tvärtom, är hon ofta mycket dugande i sitt fack. Se på vår ordförande Anna Lindgren! säga Eskilstunaklubbisterna. Hon sköter ensam hushållet för man och son, far, bror och svärfar. Och hinner, märk väl, även sy och väva.”

POLITISERANDE HUSMÖDRAR

När Morgonbris och kvinnoförbundet sänder ut dagens paroll till hemmens kvinnor gör de det i förvisningen om att de krav, som härmed ställas på de svenska mödrarna ej äro orimliga. I förbundets medlemsregister finns adresser till många, många kvinnor som tack vare ansvarskänsla och vakenhet förmå prestera storartade ting vid sidan om sitt krävande husmoders- och mödrakall. Ett sådant typiskt arbetarcentrum som Eskilstuna t. ex. kan berömma sig av ett icke litet antal arbetarhustrur, som i mångt och mycket redan förverkligat "den nya husmodern".

I tidningen Folket gav en av dess medarbetare nyligen följande entusiastiska skildring från denna duktiga kvinnokrets:

En journalist kan råka ut för mycket. Till exempel att plötsligt råka hamma i ett "fruntimmersamtal". Men det kan ju hända honom värre saker! För det är skillnad på samtal och samtal. Inte för alla kvinnor är Anderssons katt, Karlssons jänta och Petterssons pojkar det enda och allena saliggörande samtalsämnet. Här om kvällen hamnade sign. i ett samtal mellan "fruntimmer". Kanske ett enkelt samtal — men ett samtal som bars av medborgarkänsla och samhällsansvar. Det var överlag kvinnor ur de "arbetande klasserna", det var husmödrar, mödrar, kvinnor, som veta vad arbete och brödbekymmer vilja säga. Det var kvinnor för vilka samhällsarbetet inte består och får bestå i att bara hävda "kvinnointressen" — om det nu finns några speciella sådana i samhällsarbetet. Vad som berör den kvinnliga parten berör också den manliga. Familjens liv, barnens liv, kvinnans arbetsförhållanden i hemmet, det är inte bara kvinnofrågor. De frågorna beröra männen minst lika mycket — de beröra allas trevnad och livsföring. Och de gälla också barnen, morgondagens medborgare!

Blicken för svårigheterna i samhällsarbetet sänkades inte. Man förstod att det gällde alla goda krafter samverkan. Just samverkan! Inte manliga frågor och kvinnliga frågor — men mänskliga frågor. De få ordet en stund, kvinnorna. De diskutera nödvändigheten av samhälleliga åtgärder för bättre bostäder, för bättre lokaler åt barnkrubban, för hemsysterhjälp vid husmödrars sjukdom, flera sommarkolonier för barnen, friluftsbad — med ett ord de ge en kvinnornas revy över frågor, som blivit lösta på olika håll i landet och nu måste lösas i deras egen stad." Så långt Folket.

Vi gör personlig bekantskap med de bostadsintresserade vid besök i telefonarbetaren Norrmans trevna egna hem. Annie Norrman är en verklig mönsterhusmor. På skrivbordet ligger Sv. slöjdföreningens tidskrift Form, som ger henne ny stimulans i hennes hemvård, vilken inte blir bara ett enahanda sysslande vid spisen och diskbänken utan ett skapande av nya trevnads- och skönhetsvärden. Hon vet vad ett sunt och trivselfyllt hem betyder. Därför ivrar hon så energiskt för att alla skall komma i besittning av ett sådant. I anslutning till Morgonbris bostadspropaganda har hon och en del av kamraterna i klubben gått samman i en bostadscirkel. — Den har inte haft någon särskild ledare, men inte förty har vi försökt fördjupa oss i ämnet. Förutom Morgonbris artiklar har vi läst: Statens offentliga utredningar 1933. Bostadsfrågan såsom socialt planläggningsproblem — Under krisen och på längre sikt — En undersökning rörande behovet av en utvidgning av bostadsstatistiken jämte vissa därmed förbundna socialpolitiska frågor av Gunnar Myrdal och Uno Åhrén. Vidare den från Kooperativa förbundets förlag utgivna samlingen radioföredrag: Moderna bostadsproblem; från stadsplan till bostaden som hem. "Hyresgästernas" publikationer Bostaden och vår ekonomi och HSB-rörelsens tillkomst och mål. Svenska arkitektföreningens utredning Landsbygdens bostäder. Troel Lunds Hälsobegrepp i Norden under sextonde århundradet. Germund Wirgins Hälsovård i bostadens hygien. Bostadssociala utredningens betänkande med förslag rörande lån och årliga bidrag av statsmedel för främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade barnrika familjer jämte därtill hörande utredningar avgivet den 17 januari 1935. Dessutom har cirkeln haft en föreläsning av stadsingenjören Viking Dale, som talat om stadsplanering med avseende till bostaden. Hälsovårdsinspektör A. Vinqvist har redogjort för hälsovårdsstadgan och byggnadsstadgan. Även detta är ett intressant ämne, som kvinnorna borde göra sig mera förtrogna med. Cirkeln, vars arbetsmetoder varit högläsning med åtföljande diskussion samt referat, har öppnat förut oanade kunskapsområden och stärkt vår handlingsiver, varför vi önskar att vi kunde vinna allmän efterföljd i alla våra systerorganisationer.

Men vad tjänar det till att motionera om hälsobostäder för att skapa ett sunt släkte samtidigt som man bygger underjordiska källare, där man tror sig kunna skydda människorna vid kommande krig, sade bostadsdirektorns medlemmar med den i det kommunala arbetet sedan många år tränade Ellen Svedbärj i spetsen.

Och första maj gav våra Eskilstunakvinnor stadens befolkning en allvarlig tankeställare, då de i majdemonstrationen bar fram deklARATIONEN: "Ansvarskännande kvinnor vilja icke föda barn till världen, förrän krig och arbetslöshet avskaffats."

Bakom uttalandet stod en samlad opinion från alla Södermanlands socialdemokratiska arbetarhushöjdor och ett antal av de inom Eskilstuna mera verksamma kvinnorna från vänsterförbundet gav även sin öppet förklarade anslutning genom att göra sig till deltagare i majtåget.

Eskilstunaklubben försummar inget tillfälle, som kan ge hushöjdorna såväl andlig som fysisk rekreation. Den har bl. a. en duktig gymnastiktrupp och den ordnar studieresor och semestervistelse. Och synnerligen väl har den av fru Friberg-Carlsson ledda bokcirkeln slagit ut. För oss på Morgonbris redaktion är det alltid med nytt mod vi återvänder från ett besök hos Eskilstunakamraterna. Även det blygsammaste uppslag i Morgonbris vet dessa att göra något bra och riktigt av, som framgår av Ingrid Fribergs berättelse härnedan av cirkelns verksamhet.

I B O K C I R K E L N

Det är inte alltid så säkert, att husmodern har tillfälle att besöka det offentliga biblioteket även om ett utmärkt sådant skulle finnas å platsen. Innan hon får ifrån sig sina sysslor och kommer i väg, är kanske biblioteket redan stängt. Skulle hon hinna dit, är det inte så alldeles säkert, att hon kommer åt just det hon ville ha och det, hon skulle behöva. Trots de öppna hyllorna och hjälpsamma bibliotekarier är det ej så lätt att finna sig till rätta på ett modernt bibliotek för den på området ovane. Och i alla de kommuner, där biblioteksförhållandena ej äro nöjaktigt eller kanske icke alls ordnade, är det svårt för husmodern att komma över litteratur av värde. Kanske just därför har väl den s. k. kolorerade veckopressen fått ett sådant omfång. Privata bokinköp i någon större utsträckning är ju något, som ej kommer ifråga för arbetarhustrun. Och dock är det så värdefullt även för henne att vinna medlemskap i böckernas värld. Icke så att denna värld skulle vara en främmande, överklig värld så att säga. Böckernas värld speglar vår egen värld, den vi dagligen leva i, sträva i, arbeta i. Det är vår egen värld, sedd med

andras ögon, ögon skarpare eller annorlunda inställda än våra egna. Problem, som den ensamma husmodern ältat i sin hjärna kanske till leda, bli i böckernas värld belysta och kanhända utredda, åtminstone ställda under debatt.

Det var ungefär dessa synpunkter på bokfrågan, som kom vår klubb att efter en inspirerande och väckande artikel i "Morgonbris" någon gång 1933 eller 1934 starta en bokcirkel. En bokcirkel — ja, det blev genast två, så stort var intresset. Med ledning av den boklista, som fanns i Morgonbris' ovannämnda artikel, inköptes böcker, lika många som antalet cirkelmedlemmar. De försågos med omslagspapper och en lista, som upptog medlemmarnas namn, boktitlarna och data i en viss bestämd ordning. Böckerna skulle ett bestämt datum lämnas till nästa "man", det sammanföll med våra ordinarie klubbmöten. Utgifterna för bokinköpen fördelades lika på cirkelmedlemmarna, och var och en fick punga ut med kronor 5:65. För denna summa ha vi alltså under ett års tid fått läsa tolv böcker av olika författare. Vid cirkelårets slut fördelades böckerna genom lottdragning mellan medlemmarna. Man kan ju inte begära, att denna då erhållna bok skulle vara lika fräsch som en nyinköpt, men till våra cirkelmedlemmars heder måste erkännas, att de voro mycket fina och väl aktade. Vi hade också från början kommit överens om att ej låna ut böckerna till andra än den egna familjens vuxna medlemmar.

Nu ha vi startat på nytt. I år hade Morgonbris ingen boklista till hjälp för våra bokinköp, men vi utvalde de nya böckerna efter tidningarnas recensioner. (Obs. Morgonbris!) Våra principer voro, att i böckerna skulle nutidsproblem behandlas, d. v. s. böckerna skulle vara av årets bokflod, enbart förströrelseläsning medtages ej. Inga goda regler utan undantag. Så togo vi med Nanny Johanssons Ovälkommenböcker och Bucks Den goda jorden, fast de ej hörde till de allra senaste, och Videgrens Raggen, trots att den kan hänföras till den uteslutande nöjes- och förströrelselitteraturen. F. ö. togo vi t. ex. psykologi, Knopf: Konsten att vara kvinna, pedagogik, Grieg: Barn, politik, Post: Hell, Salling. Arbetar-

Eskilstunaklubben samlar även hushöjdor till fysisk motion.

rörelsens problem behandlas väl i Larsson: Livets nödortoft o. s. v.

Bäst för en cirkel med bokbyte en gång i månaden — oftare kan gärna inte ifrågakomma, när medlemmarna äro husmödrar — är om den består av jämnt tolv medlemmar. Då kan den lämpligast starta vid årets början, då har man hela julbokfloden att ösa ur, och cirkeln varar till nästa jul.

Detta har jag nu skrivit för att tala om för klubbkamrater landet runt, hur man kan förverkliga ett av Morgonbris' goda uppslag. Ett uppslag, som givit och ger oss glädje och nytta året runt.

Eskilstuna-klubbens bokcirkel hälsar genom

I. F. C.

Agnes Smedley: Kina, Kina ..... 5:—
V. Veresajev: Två systrar 2:50
Hilding Östlund: Utanföör Edens lustgård ..... 5:—

Kr. 38:25 (föret 51:25)

II.

Phyllis Bentley: En modern tragedi 7:50
Sigrid Gillner: Bland människor ..... 1:—
J. Kessel: Furstenätter ..... 2:— (föret 5:—)
Ethel Mannin: Bekännelser ..... 5:—
Michail Ossorgin: Den tysta gatan 6:75
Margit Palmær: Mot en ny kärlek 4:25
Maria Sandel: Droppar i folkhavet ..... 1:— (föret 5:75)
Gabriel Scott: Järnbörden ..... 0:50 (föret 3:—)
Julius Wellhagen: Åkermammens son 4:50
Rudolf Värnlund: Allt börjar på nytt 5:50

Kr. 38:— (föret 51:75)

III.

Knut Becker: Vårt dagliga bröd 7:50
Johan Bojer: Huset och havet ..... 5:—
Arvid Brenner: Kompromiss 4:75
Karl Bröger: Bunkern 17 ..... 1:— (föret 3:75)
Grazia Deledda: Flykten till Egypten ..... 1:— (föret 5:50)
Eduard Estaunié: Labyrinten ..... 5:—
Evdokia Nagrodska: Mellan två män ..... 2:— (föret 5:—)
Ivan Oljelund: Gröna riddare ..... 2:— (föret 6:50)
Panteleimon Romanov: Tre par silkesstrumpor 5:75
Agnes Smedley: Bara en kvinna 4:75

Kr. 38:— (föret 53:50)

NYA BOKLISTOR, NYA BOKCIRKLAR!

Tidens bokförlag har tillställt Morgonbris följande tre förslag till bokköp för våra bokcirkel:

I.

Phyllis Bentley: Arv 8:50
Grazia Deledda: Anna Lena Bilsini ..... 1:— (föret 4:50)
Paul Lundh: Kvinnan av nåd ..... 1:— (föret 3:50)
Louis Golding: Döttrarna Silver ..... 10:—
Margit Palmær: Mariann Tegern 4:25
Ernest Pérochon: Severin ..... 0:50 (föret 3:—)
Maria Sandel: Mannen som reste sig ..... 1:— (föret 5:—)

Följ Eskilstunaklubbisternas exempel!

— Ja, men där ha vi ju, vad jag längtar efter — bättre får man leta efter — det är ju

1/2 br.
hackad kalvkotlett 1:50
pepparrotskött . . 1:25
får i kål 1:25

Konsumentkonserver

HÄNDERNAS VÅRD

I veckotidningarnas kroppsvårdsspalter förekommer med jämna mellanrum uppmaningar till läsarinna att tänka på händernas betydelse för ett tilltalande utseende. Hudkrämsannonserna utlovar den kvinnliga skönhetsfullkomning i form av smidiga och välskötta händer. Handvården håller på att gå in i det allmänna kvinnliga medvetandet. Och om detta är intet ont att säga. Tvärtom. Men varför tänker man endast på läsarinna? Varför inte också på läsarnas män? Ofta är det till och med mer än berättigat att mannen också ägnar sina händer den dagliga omvårdnad, som rekommenderas kvinnan.

Nu är det väl ingen som tror att Morgonbris kommit på den befängda idén att lansera en lyxmannatyp. Det är tvärtom med tanke på dem, som ha det tyngsta och det smutsigaste arbetet, som vi vill påkalla uppmärksamhet. Inte därför att en hand, som varit illa av slit och släp är obehaglig att se på, utan därför att den ständigt är utsatt för risker, kräver stor omvårdnad och oftast försummas.

Det var en gjutare, som väckte oss till insikt om att handvården inte endast är en kvinnans angelägenhet.

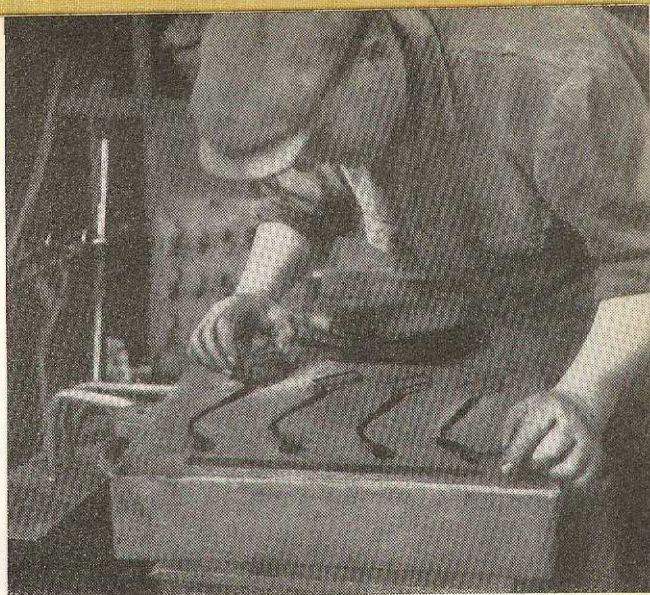
— Vad skall jag göra åt mina händer? Hela dagarna handskas jag med hett järn och fuktig sand. Huden spricker och får sår, och i dem kommer sedan cement. Det svider och gör ont, och dessutom ser jag aldrig ren ut.

— I den mån vi kan, vill vi gärna hjälpa hemma till en effektiv handvård, säger en av Stockholms yrkesinspektör, när vi delger

honom gjutarens dilemma. Men vi ha ju ytterst begränsade möjligheter att nå fram. Vår uppgift är ju huvudsakligen i det här fallet att se till att det på arbetsplatserna finns de salvor och desinfektionsmedel etc., som lagen föreskriver. Den som är ambitiös och klok eller av ömtålig hud så illa tvungen att ge sina händer en extra omvårdnad har ju redan här en god vägledning ifråga om vilka medel, som är de lämpligaste. Det finns vissa yrken, som har en särskild förmåga att förstöra huden. Gjutarens hör hit. Vi talar också om stenhuggarhänder. De bli hårda, valkiga och sprickiga. Det är det senaste, som är farligt. I sprickorna bildas lätt infektioner, och det kan bli besvärliga historier. Värst är de smutsiga arbetena, även om de inte tillhör de tyngsta. De, som syssla med bilrengöring t. ex. ha svårt att få bort fett och gasen. Därför tillgriper de särskilt skarpa tvättmedel, och då ligger det nära till hands att huden blir spröd och narig om den inte tillföres fett. Sprickorna lämnar väg för baciller och orenlighet, och en ordentlig blodförgiftning kan utveckla sig. Jag kan nämna att på kort tid har en enda bilverkstad haft inte mindre än nio mer eller mindre svåra förgiftningsfall.

— Och vad rekommenderar yrkesinspektionen för handvårdsmedel?

— Det finns i marknaden ett otal medel. Vilket som lämpar sig bäst för ens speciella hud och ändamål bör man nog prova ut själv. Som desinfektionsmedel rekommendera vi arbetsplatserna kloramin — det finns i olika märken och priser... Och behöver gjutaren något för brännsår, så finns cutiolsalva, kalkliniment

och mycket annat. Ty, som sagt, nog finns det medel alltid, och till överkomliga priser — det är bara insikten om att de bör användas, som fattas. Om man offrade en liten stund varje dag åt en ganska elementär handskötsel så skulle många till synes obetydliga, men ofta nog långvariga och riskabla åkommor kunna undvikas. Och det är verkligen en så pass allvarlig sak, att den bör vinna beaktande. Men av vår erfarenhet hittills ha vi ingen anledning till annat än pessimism. Kanske blir det bättre om hustrurna tar hand om händerna och lär de unga ordentlig skötsel från början. Ja, vad säger kvinnorna? Är det berättigat med en förnuftig handvård för hela familjens alla medlemmar. En vård, som har mycket litet med svartlackerade naglar att göra, men som tar sikte på arbetsfolkets värdefullaste verktyg.

V Ä L J R Ä T T T V Ä L !

Direktör Fredriksson för Gahns påpekar hur mycket nödvändigare det är för kroppsligt arbete än för andra att välja en lämplig tvål. Händerna är strängare upptagna, ibland utsättas de för köld och vatten, ibland för hetta eller fukt. Det är därför ej så förvånansvärt att de också småningom torkas ut och bli ömma och sprickiga. Man får då se till att använda en fet tvål, som inte ytterligare torkar ut huden. Nu finns i marknaden tre olika typer av tvålar, för fet, för mager och för normal hud. Det kostar inte mer att välja den ena än den andra typen, men det bör observeras att en dyrare tvål kan ge större valuta i form av dryghet och effektivitet, tillverkad som den oftast är av de bästa tillgängliga råämnen.

Man anser ofta att det är högfärd att använda hudkräm. Den uppfattningen finns fortfarande bland många kvinnor och så mycket mer då bland männen. Däremot reagerar inte manligheten mot att använda hårvatten och pomada, för övrigt i betydligt större utsträckning än kvinnorna. "Jag behöver fett för mitt hår. Det blir för torrt annars och ligger inte bra", är en vanlig upplysning från manligt håll. Det borde bli lika självfallet att få höra: "Jag behöver något fett för mina händer." Det beror kanske inte bara på högfärd om fortsättningen lyder: "De blir så lätt nariga och grova." Narigheten beror på att talgkörtlarna inte avsöndra det nödvändiga fett, som behövs. Detta tillstånd bör man nu ej förvärra utan i stället försöka återställa talgkörtlarnas normala funktion. Det är alltså inte något försök till förkonstling att använda en creme utan en åtgärd för att hjälpa huden tillbaka till dess naturliga funktion. Särskilt grovarbetarens händer behöver en omsorgsfull vård för att kunna tåla de kraftiga temperaturväxlingar, som den utsättes för. Det finns speciella handkrämer, där glycerin är huvudbeståndsdel och som verka läkande och uppmjukande på huden. Är den illa medfaren är en riktigt fet barnkräm det enda som hjälper. Jag skulle tro att de unga ha en betydligt större förståelse för handvård nu än för en femton år sedan, slutar direktör Fredriksson. Det är ju ganska naturligt, då ungdomen har tillfälle att komma ut mer. När man lägger av sig arbetskläderna och sätter på sig helgdagskostymen, vill man också vara ren och hel på händerna.

AKTUELLA

politiska, sociala och ekonomiska

PROBLEM

behandlas och diskuteras i

FACKFÖRENINGSRÖRELSEN

Organ för Landsorganisationen i Sverge.

Redaktör: SIGFRID HANSSON

Pris för år Kr. 6:15

Prenumeration genom posten eller hos

LANDSSEKRETARIATET,

Barnhusgatan 18 - Stockholm

Telefon 10 50 49 - Postgiro 850

VARFÖR SAGOR, SOM ÄRO HEMSKA

En människa i vår tid kommer förr eller senare underfund med att det verkligen finns något som heter nerver och att nervsystemet är något som kan vanskötas och i onödan utslitas. Längre går man och stormar glatt fram och tänker om de ting som skada nerverna precis som pojken i skolan, när läraren talade om baciller: "Inte för att han ljuger, men inte finns det sådana djur inte."

Men så kommer en vacker dag hos en själv eller hos ens omgivning symptom på att nervsystemet är i olag — och så börjar man att räkna med nerver. Och — man börjar att se sig om i tillvaron och framför allt bland de unga och ännu oskadade i livet, vad det är som kan grundlägga "nervositet" eller skada de där nerverna.

Nå, det var egentligen inte detta om nerver, som blev yttersta anledningen till att jag nerskriver detta — utan det var några rader i en bok, som gav mig tanken på att påminna mammor och husmödrar om — barnsagorna och barnlekarna.

I Ethel Mannins bok Bekännelser talar det på ett ställe om Bröderna Grimms sagor som en "förbrytelse" mot barn och ungdom. Och det påpekas huruvida vuxna genom att leka skräcklekar med barn, tala om troll och spöken skapa ångestkänslor och rädsla hos barnen, som följer dem hela livet såsom en "skinnlös" punkt i nervsystemet.

Jag vill inte yttra mig om barnsagor eller sådana litterära förbrytelser som dem Ethel Mannin åsyftar. Men jag kan inte låta bli att påminna om hur vi alla kanske någon gång genom någon snäll sagoberättande tant eller genom någon farbror som lekte troll eller spöke med oss, för första gången kom i beröring med rädslan och skräcken för något bortom verkligheten. Själv minns jag hur sagan om Vargen och den lilla Rödluvan fullkomligt torterade mig som liten. Sko-

gen, parken, trädgården blev hemsk. Där kunde vargen gå. Mörkret blev farligt. Gamla kvinnor blevo farliga. De kunde vara utklädda. Rödluvan var aldrig trygg.

Man kan ännu i våra nervupplysta dagar få se stora starka karlar, som leka skrämmande lekar med små barn. Barnen yla och tjuta av förtjusning och — rädsla. Farbror är så underbart rolig. Mammorna le tacksamt mot den snälla karl som estimerar att sysselsätta de små. Så kan det i alla fall hända att en unge inte kan hålla balansen mellan vad som är lek och vad som är verklighet utan tjuter enkelt och otvetydigt av rädsla och obehag. En sån grinig unge tycker farbrodern, som är ganska belåten med den succé han gör bland de andra pigga barnen.

Men vad veta de tacksamma mammorna och de snälla farbröderna om vilka skräckbilder den oskyldiga leken inpräntat även i det till synes njutande barnets medvetande? Vad veta de om barnets förmåga att i ensamheten hålla styr på de fantasier berättandet och leken satt i gång?

Jag har här skrivit om den snälle "farbrodern" såsom den där vanligen leker "skräcklekar" med barnen. Det är nämligen så, som läsaren torde ha observerat, att kvinnor sällan leka sådana lekar med de yngsta. Är det därför att vi inte sätta något större pris på stålsättningen mot faran och skräcken, medan mannen inärver liksom intresset för den sidan av livet och ambitionen att möta den?

Hur som helst så torde det vara skäl att se upp med den gifte eller ogifte, unge eller gamle farbrodern, när han i en äkta och naturlig välvilja och pojaktighet skall till att leka med små barn. Det kan hända att han behöver lite kvinnlig och moderlig vägledning, när han som bäst är i farten med att leka spöke, vara troll eller "sprätta upp magen på räven" med era söta barn.

Vad sedan sagorna beträffar, så tänk på deras innehåll en smula ur den synpunkt, som jag här ovan i all lekmanamässighet vidrört. Se också efter om det inte finns några moderna sagor, mindre troll- och skräckbetonade men ändå med fantasiens glada ljusa, sunna färger! Moderna sago-specialister och lektanter borde få ordet!

Sigrid GILLNER

MEDELKLASSKVINNAN

Då mitt lilla anspråkslösa inlägg i befolkningsfrågan i Morgonbris uppkallat "Folkskollärlärarinna" till protest, må det tillåtas mig att med några ord ingå i svaromål.

Det är så naturligt för mig, då jag talar om "de små arbetarhemmen", "arbetare" och "arbetarklassen" att dit räkna också de grupper, som "Folkskollärlärarinna" omnämner, så det föll mig verkligen inte in att särskilt påpeka detta. Och bästa "Folkskollärlärarinna", jag är då sannerligen inte okunnig om hur osäker och ekonomiskt svag t. ex. de kontors- och handelsanställdas ställning är. Tvärtom! Men däremot är jag inte övertygad om att flertalet av dessa är så särdeles glada åt att bli kallade "arbetare"; de vill allt vara lite förmer. De gå ogärna in i en fackförening för att där tillvarata sina intressen. Hellre föredra de då att utlämnas åt sina "chefers godtycke". Ordet "arbetare" har fått en dålig klang; detta har skapat förakt för det grova, manuella arbetet. Det var just utövarna av detta, kroppsarbetarna, som först sammanslöt sig för att höja både sig själva och sitt arbete; de ville bli erkända och få sitt arbete rätt värderat. De ha också i stor utsträckning lyckats. Men ännu fattas den tillbörliga respekten för det manuella arbetet och därav följer dessa missförstånd.

När jag i min artikel talar om osäkerheten och oron som den springande punkten i hela befolkningsproblemet, så ska jag väl inte behöva tala om osäkerheten hos kroppsarbetarna, osäkerheten hos de kontors- och handelsanställda o. s. v. Ty kan inte den ena kategorin se mot framtiden med tillförsikt så kan inte heller den andra göra det. Jag har inte velat generalisera, det är helt enkelt omöjligt i det här fallet. Ty inom alla yrken, grupper och arbetsområden råder arbetslöshet, nöd, osäkerhet och oro. Låt oss därför inte tvista om ord. Småsinthet ha vi gudi nog av ändå.

När jag talar om medelklasskvinnan,

som jagar efter nöjen och sensationer, så gör jag det enligt min egen mening med fullt fog. Ty när jag säger att "den okontrollerade tekniken och civilisationsvurmen brutit ned över- och medelklasskvinnans ambition och gjort henne till en lyxvarelse, som jagar efter nöjen och sensationer" så förutsätter ju detta ett liv i sysslolöshet. Detta tycker jag är så klart att allt missförstånd på den punkten borde vara uteslutet. Att jag inte reserverade mig evad det gäller de arbetande medelklasskvinnorna var kanske en brist. Men jag resonerade som så, att den som har sin tid upptagen med arbete, den har i regel inte tid med några större utsvävningar, åtminstone om vederbörande är mån om att behålla sitt arbete. Mitt omdöme om medelklasskvinnan kan alltså rimligtvis inte gälla henne, som arbetar, lika litet som det avser de kvinnor som själva sköter sina hem. Men jag tror inte, att dessa utgör flertalet. Och det är om detta flertal jag talar. De tävla — och detta inte utan framgång — med de "gäss av den degenererade överklassstyp" som flaxa jorden runt efter nöjen och sensationer. Låt vara, att ekonomin inte tillåter samma raffinemang vid valet av "tidsfördriv". Vad beträffar publiken vid danslokaler och dansbanor i våra Folkets Hus så är jag fullt medveten om vilken klass den tillhör. Jag försvarar den inte, men jag förstår den. Och detta nöjesliv har åtminstone inte ännu kunnat tävla med guldkrogarnas och nattklubbarnas "raffinemang och tjustring". Här ligger dansbanorna och våra Folkets Hus ohjälpligt efter i utvecklingen — som väl är. Förresten är dansbanepubliken till sitt övervägande flertal ännu för ung att bilda hem och åta sig föräldraansvar, varför den väl kan hållas utanför detta meningsutbyte.

Mitt s. k. angrepp på den borgerliga gamla kvinnorörelsen vidhåller jag emellertid. Jag tror inte, att den i någon större utsträckning påskyndade de reformer, som gav kvinnan politisk och social likställighet med mannen. Det var nog vida mäktigare krafter, som här satte in och drev frågan till lösning. Men detta har ju inte med det övriga att göra. Dock hoppas jag att vid annat tillfälle kunna bevisa mitt påstående och rehabilitera både mig själv och möjligen också Strindberg.

Adrian PETERSSON

Det ska' vara DO-DO
om lillen ska' bli go...

Lillens välbefinnande är mestadels beroende på den vård han får. En förständig Mamma sköter sitt barn med Gahns Do-Do preparat, som äro särskilt bra för ömtålig hud. Do-Do barntvål håller huden len och mjuk. Do-Do barnpuder är antiseptiskt och Do-Do barncreme verksamt mot hudlöshet.

GAHNS

DO-DO

BARNTVÅL
BARNCREME
BARNPUDER

PARTIFOLKET BREV VÄXLAR

HAN SKRIVER TILL HENNÉ

— — — Som manlig partimedlem har jag kanske en litet egendomlig inställning till vissa frågor, bl. a. till kvinnornas anslutning till partiet.

Med min egendomliga inställning menar jag, att den, för så vitt jag sett saken, är rakt motsatt det stora flertalets av manligt partifolk.

Enligt mitt förmenande måste det vara något fel i systemet, när man tänker på att så jämförelsevis få kvinnor äro anslutna till partiet. Det är ju möjligen i många fall så att hustrun har rakt motsatta åsikter mot mannen evad det gäller politik. Och att tvinga en person att ändra åsikt går ju ej och skulle för övrigt ej gagna saken. Men jag undrar i alla fall om ej politisk okunnighet till största delen är orsaken till att vi ej ha kvinnorna med oss. En okunnighet som mannen ej gjort det minsta för att skingra. Han har alltid i hemmet moltigt med sina politiska åsikter och rön. Även andra faktorer torde man räkna med.

Jag har diskuterat med många partikamrater i dessa frågor, och fått den bestämda uppfattningen att en del ej önskat kvinnorna med i vår politiska rörelse, åtminstone ha de inte lagt i dagen något större intresse för saken. Och detta gäller även en del i den socialdemokratiska rörelsen framskjutna personer.

Vad kan nu detta bero på? Är det någon föråldrad fördom som gör att man anser att kvinnan endast bör in-

tressera sig för hemmet, som man ännu ej hunnit arbeta bort? I så fall borde det vara på tiden att denna fördom försvinner.

Min tro är, att skola vi över huvudtaget och inom rimlig tid nå det målet att bli ett majoritetsparti, så måste vi ha kvinnorna med oss.

Sedan vi här bildat kvinoklubben fick jag den bestämda känslan att detta även inverkade på arbetarkommunens arbete. Mötena blevo bättre besökta, medlemmarnas aktivitet ökades och diskussionerna blevo livligare. Jag har tolkat detta så, att nu hade både mannen och hustrun gemensamma intressen, och att dessa intressen diskuterades i hemmet. Och så blev det så småningom en annan anda i gemenskapen människorna emellan. Och inte så sällan var det kvinnorna, som tillhöllo männen att besöka kommunens möten.

Ahlgrens NOBLESS

husmoderns bästa skokräm

Ni, som är en förständig husmor, köper säkert *Nobless*. Den är så lättblankande och spar så mycket tid att den är en outhärlig hjälpre. *Det är kvalitet i varje Nobless-burk*. Vi ha 25 års erfarenhet att bygga på.

Nobless tillverkas blott i en kvalitet—den högsta. *Trots stegrade priser å ädelvaxer säljes Nobless till oförändrat pris: 35 och 45 pr burk.*

F. AHLGRENS TEKN. FABRIK A.-B., Gede.

HON SVARAR HONOM

— — — Ditt brev glädde mig mycket. Det är inte ofta manliga partivänner äro så intresserade av den kvinnliga medlemsvärvningen att de ge sig tid att skriva brev om saken, när de inte göra det å tjänstens vägnar.

Du säger att det är något fel i systemet, jag skulle i stället ha lust att tro att det är något fel i folks uppfattning. Har du inte känt när du läst om rörelsens första framträdande i vårt land, och om pionjärernas första hårda arbete, hur det slagit emot dig en våg av varm förtröstan, av kärlek till rörelsen, av tro? För banbrytarna blevo de socialistiska lärorna något av religion, något av den tro, som har makt att frälsa världen. Det händer ibland att jag kommer tillsammans med människor som fostrats i några av banbrytarnes hem, och vet du det är riktiga högtidsstunder. De tala om rörelsen på ett helt annat sätt än andra människor. Aldrig skulle det falla dem in, liksom det naturligtvis aldrig föll deras föräldrar in, att anse politiken som något föraktligt, som man inte kunde tala om i hemmet. Nej, det är för dem medlet att skapa fram bättre förhållanden i samhället, och helt naturligt mena de, att det är medborgarnes sak att förädla detta medel så, att det verkligen fyller sin uppgift.

Nu tycker du kanske att detta bara är kvinnlig sentimentalitet, men det är det inte. För övrigt har du ju redan i ditt brev sagt mig att du inte anser det som sådan, när du talar om den ändrade atmosfären som inträtt i partiarbetet sedan kvinnorna kommo med. Jag tror absolut att vi ha det största motståndet, och för övrigt den största faran för vårt parti, just i den där uppfattningen, som nu är alltför förhärskande, att politik och partiarbete är något tungt, tråkigt och minst sagt föraktligt, som man absolut inte får vanhelga hemmet med. På den punkten måste vi således sätta in ett rensnings- och röjningsarbete, som inte får avmattas förrän vi helt och hållet lagt om den allmänna uppfattningen om dessa ting.

KVINNAN, HEMMET OCH DET NYA SAMHÄLLET

Hur många husmödrar skulle även om det skaffades platser och pengar få tid att komma till en folkhögskolekurs? frågade Anna Lenah Elgström i en artikel i Morgonbris om arbetarhustruns ledighets- och utvecklingsmöjligheter och tryckte därmed på det centrala i detta problem. Ty hur många eller hur få skulle ta sig tid göra sig till herre över svårigheterna, övertyga mannen om det för henne livsviktiga och berättigade i en vilopaus i det arbete som varje morgon är lika ogjort, trots allt som gjordes i går. Sätta sig över släktingars och bekantas välmentade huvudskakningar om det onödiga och vådliga för en husmor att lämna sitt hem "vind för våg". Härda ut med vetskapen att mannen själv eller tillsammans med de halv vuxna barnen får greja med maten, nödortfött städa, sy i knappar och stoppa strumpor och bekämpa sin egen ångest och oro för vad som kan inträffa under hennes bortovaro.

För varenda husmor är det ett problem och innebär offer och oro att lämna de sina om så bara för några dagar. Det blir till att arbeta dubbelt innan hon reser och ännu mer när hon kommer tillbaka. Det förslaget, som förut diskuterats, att skaffa semestervikarier för husmödrarna går nog bara i undantagsfall att realisera. Då vore det nog, förutsatt att det ekonomiska kunde ordnas, betydligt mer praktiskt att liksom den direktörsfru, som i somras vistades på Brunnsvik inackordera barnen på barnkolonier under mors semester.

Äkta män som uppmana sina hustrur att ta sig semester eller understödja deras bildningshunger, sågo vi sällan! Kvar står för kvinnorna att inse att detta problem är deras, som de själva med all energi, käck ambition och seg uthållighet måste arbeta på att lösa för alla och därmed också för sig själva skapa semesterhem tills de ligga lika tätt över landet som kyrkorna i Skåne och låta kvinnokurserna på varenda folkhögskola avlösa varandra sommarn lång. Här som alltid gäller det att offra, att satsa för att vinna något. Vinsten — semester åt alla arbetarmödrar — är värd stora offer, slösande med tid och arbetskraft. Offervilliga och intresserade efter bästa förmåga, var i sin stad, bli självfallet alla de som redan fått bevista en folkhögskolekurs, som fått vara fria att tänka, studera, diskutera utan den ständiga sidoblic-

Visby socialdemokratiska kvinnoklubb inviger sin nya fan

ken på matgrytan och diskbänken, som fått ett fönster ut till världen, en utsiktspunkt som hjälper dem att bedöma avstånden och se bort från det oväsentliga till evärdelig nytta inte bara för dem själva utan också för morgondagens människor.

Sommaren lider mot sitt slut. Varför fortsätta diskutera semesterfrågan, i år kan ju inte mer göras? fråga sig många. Jo, nu ska vi handla, planera och arbeta för nästa sommar hela vintern lång. Överlägga inom klubbarna, förmedla våra planer och beslut genom Morgonbris och framförallt "låt oss inte släppa den isolerade hemkvinnan". Låt oss börja röjningen där det kan bli en framkomlig väg att uppfostra alla kvinnor att ta del i världen angelägenheter, att utnyttja sin intelligens och energi vid uppbyggandet av det nya samhället.

Fru RATIO.

FANINVIKNINGSFEST

har firats av Visby kvinnoklubb. Det var en fulltalig publik, som mött upp när efter ett par musiknummer ordföranden fru Alma Sandgren i ett välkomstanförande hälsade kvällens talare, fru Ruth Gustavsson och publiken välkomna.

I sitt tal redogjorde fru Sandgren något för klubbens 7-åriga arbete och de uppgifter som böra ligga arbetarkvinnorna om hjärtat. Sedan Arbetets kvinnor sjungits unisont utförde socialdemokratiska ungdomsklubbens sångkör en avdelning sånger, varpå följde deklamation, allt naturligtvis mottaget med starkt bifall.

Talarstolen intogs så av fru Gustavsson som i ett timplågt, av varm känsla buret anförande talade om Kvinnornas gemensamma livssyn i samhällsarbetet.

Till sist yttrade talaren i samband med avtäckandet av den nya fanan några varmhjärtade ord om fanan som en symbol för vår strävan för fred och folkförbrödring, mot våld, orätt och diktatur och manade till trofast arbete för ett samhälle byggt på gemensamhet och ansvar, samt utbringade ett kraftigt besvarat fyrfaldigt leve för dessa strävanden.

Sedan applåderorna tystnat fortsatte festen i samkvämsstil med underhållning av olika slag. Bland annat gjorde kvinnoklubbens talkör ett mycket verksamt och livligt applåderat inslag i programmet.

NYTT SEMESTERHEM

Borås socialdemokratiska kvinnoförenings stilig sommarhem Solliden har nu invigts. Det har gått raskt

Sollidens semesterhem.

Amatörerna i Alnöklubben.

— kvinnorna ha visat att det inte är bara hos mannen som beslut och handling äro ett. Den 15 maj bildade ett 35-tal andelstecknare, huvudsakligen medlemmar i Borås socialdemokratiska kvinnoförening, byggnadsföreningen Solliden och 1 juni inköptes fastigheten Solliden i Frufällan för ett pris av 8.200 kr. Och nu har det som sagts invigts.

Semesterhemmet tillfredsställer också alla anspråk: en stor mötessal, som rymmer ett 50-tal personer, öppen spis att tända en brasa i om det skulle bli en ruskväderskväll, två mindre rum för inkvartering under längre tid, kök, värmeledning och elektriskt ljus. Tomten är stor och delvis trädbeväxt. Vill man ha mera skog, så finns den inpå knutarna. Och den vackra Öresjön är inte långt borta heller. Det är således ett idealiskt ställe för arbetande kvinnor att söka vila och rekreation på, antingen det nu endast blir för några timmar en sommarkväll eller under några hastigt flyende semesterdagar.

Den andelsteckning, som redan gjorts, har varit till god hjälp, men den borde dock minst fördubblas för att föreningen skall slippa alltför stor förräntning. Andelarna kosta 5 kr. och andelsteckningen pågår fortfarande.

LYCKAT KAMRATMÖTE I BLEKINGE

Kvinnoklubbister och partikvinnor från hela länet samlades till kamratmöte i Ronneby Folkets hus.

Mötet öppnades av Ronnebyklubbens ordförande, fru Anna Olofsson, som hälsade alla välkomna.

Från VU förelåg meddelande om dess planer på anskaffandet av medel till det planerade semesterhemmet, och klubbarna uppmanades att var och en på sin plats söka förverkliga planerna. I samband därmed överlämnade Ronnebyklubben 25 kr. som grundplåt till den tillämnade fonden.

EN VÄLLYCKAD SOARÉ

har anordnats av Alnö Södra Kvinnoklubb för insamling av medel till en fana.

Efter unison sång och körsång, följde ett mycket intressant föredrag av fru Mix Braathen över ämnet Kvinnans rättsliga ställning. Föredraget belönades med starka applåder av en tacksam publik. Efter kafferasten uppträdde kvinnoklubbens amatörer förstärkta med några av ungdomsklubbens och visade ett revyprogram som livligt uppskattades, varför vi härmed vill framföra vårt tack till Amatörernas ledarinna för det uppoffrande arbete hon nedlagt för saken. Sedan kören sjungit ytterligare en sång vidtog en stunds dans. Ett bättre soaréprogram kunde man ej begära och när publiken var nöjd och nettobehållningen god var allt som det bör vara.

Tredjedag pingst besökte klubben Alnö ålderdomshem och bjöd alla pensionärer på kaffe med gott bröd. Klubben, som är två år gammal och har 67 medlemmar sänder genom Morgonbris en hälsning till alla kvinnoklubbar landet runt.

Efter en inledning av fröken Marta Svensson i anslutning till professor Myrdahls bok om Befolkningsfrågan, vidtog en livlig diskussion. Därefter togs middagsrast, varvid Ronnebyklubben svarade för värdskapet.

Nästa punkt på programmet var föredrag av folkskollärare A. Dalström, Ronneby, som redogjorde för folkpensioneringen på ett lättfattligt sätt.

Distriktssekreteraren, fru Hilda Jönsson, inledde därpå frågan om agitationen och efter en stunds diskussion hänsköts frågan till VU, som fick i uppdrag att utarbeta planer i enlighet med förbundsstyrelsens instruktioner.

Nästa kamratmöte kommer att hållas i Mörrum i slutet av september eller i början av oktober och i samband med detta anordna ett större agitationmöte.

I övrigt utfylldes programmet med sång, musik m. m. och som helhet kan sägas att mötet var synnerligen lyckat och gav ett gott utbyte.

Av hellinne

då spara de tid, besvär, pengar!

Se över Ert förråd av kökshanddukar — komplettera — men med *hellinne*. Det betyder idel fördelar både för Er tid och Er kassa. Disktorkningen går fortare med Almedahls *hellinne*handdukar — de suga åt sig vätan och ludda ej från sig. Vid tvätten släppa de smutsen utan hårdhänt byk — bli alltså hållbara och ekonomiska. Bäst drar Ni nytta av *hellinnets* gedigna kvalitetsgenskaper genom att skaffa en komplett Almedahls-uppsättning med särskilda handdukar för torkning av glas, porslin, knivar.

ALMEDAHL'S

KÖKSHANDDUKAR

Finns i alla välsorterade manufakturaffärer

Studiecirkeln i Immetorp.

DAMBINDAN
med bomull
Mjuk och behaglig

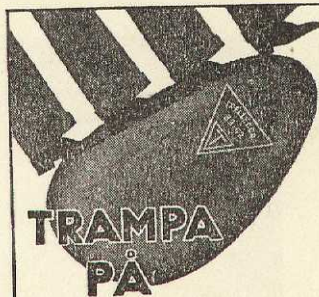
Kvalitetsvara till marknadens lägsta pris

Begär	12 st. 1: 15
endast	10 st. 1: —
PHONIX	6 st. 0: 65

Immetorps socialdemokratiska kvinnoklubbs studiecirkel som bildades i november 1934 efter föredrag av fru Sarah Rosenström har under sitt första arbetsår studerat föreningskunskap. Dessutom har flera dagsaktuella frågor diskuterats, bl. a. befolkningsvärden. Cirkeln har haft 10 sammanträden som varit regelbundet besökta av cirkelns 12 medlemmar.

Det är ju inga storverk som vi utfört, men för flera av våra medlemmar som aldrig förr deltagit eller övervarit ett föreningsmöte är det ett stort framsteg, som jag vill hoppas till framtida gagn för förbundets verksamhet.

Selma Janson.

ett fast underlag som ej ger vika för fotens tryck

T-SULAN

ger foten det erforderliga stödet. Den är fast men böjlig, ej tröttande och tre gånger så slitstark som läder.

Pris 1:85, 1:65 och 1:45 för resp. herr-, dam- och barnstövlar inkl. 1 tub klisterlösning.

TRELLEBORG

GUMMISULOR OCH KLACKAR

Det är lämpligt att sätta på T-su'or, när skorna anpassats g efter foten.

Erhållas hos sko- och läderhandlare samt skomakare.

ANNONSÖR I GÖTEBORG:

KUNGS-RADIO

med sin över hela vårt land erkänt enastående ljudkvalité sprider glädje och trevnad i hemmet får provas utan köptvång. Begagnade apparater tagas i utbyte. Ring 863 98 eller vänd Eder till vår närmaste återförsäljare.

Bröderna Anderssons
Velociped- & Radiofabrik

KUNGS-GATAN 16 · GÖTEBORG

Katarina Tandklinik

Folkungagatan 78, 1 tr.

Tel. 43 43 56

Mottagningstid 10—12 fm. och 5—7 em.
Föreståndare: leg. tandläkare E. LAURELL
Klinikpriser.

Kostnadsfri rådgivning. Medtag medlemskort.

Ingen livsfarlig rökning, intet frätande eller illaluktande

medel vidare. Det välluktande preparatet **MOTAFLY**

dödar absolut vägglöss, kackerlackor och annan ohyra, ävensom mal, mygg, flugor och andra insekter samt deras ägg och larver. Det skadar icke tapeter, möbler, kläder etc. Är

ofarligt för människor, varför ingen risk finnes att under och efter desinfektionen vistas i lägenheten. Följ bruksanvisningen och ett gott resultat garanteras. Begär broschyr. Tel. 105 06. Säljes i kem- och järnaffärer samt å apotek.

Ensamförsäljare:
Berner & Zetterström AB, Göteborg

Intyg:

Den 12 Januari 1934 verkställdes desinfektion med "Motafly" mot vägglöss i fyra (4) lägenheter i min fastighet, Övra Kyrkogatan 21/23, Göteborg. Lägenheterna, som före desinfektionen voro svårt infekterade, befunnos vid besiktning i dag — sålunda efter snart tre (3) månader — fullständigt fria från vägglöss, vilket härmed intygas.

Göteborg d. 3 April 1934.

V. J. Hanson,

Norra Allégatan 5,
Göteborg.

Husmödrarnas bankräkning

I hushållskassan har man i allmänhet medel för att täcka de närmaste dagarnas utgifter, dels också medel för att verkställa betalningar, som skola göras först om någon vecka eller ännu längre fram. Denna senare del av hushållskassan lämpar sig för insättning på sparkasseräkning. Där äro pengarna i säkerhet, där förränta de sig, där äro de lätt disponibla.

**STOCKHOLMS
ENSKILDA BANK**

AKTIEBOLAG

**Sommarmat — sval, läcker, lätt:
filbunke med
kooperativas veteflingor
50 öre per 300 gr. kartong**